

Från kvinnoroll till kvinna

Omvända maktstrukturer i en svensk humorserie

Anna-Sofia Nylund

Examensarbete / Degree Thesis

Mediekultur / Media Culture

2011

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Mediekultur
Identifikationsnummer:	7134
Författare:	Anna-Sofia Nylund
Arbetets namn:	Från kvinnoroll till kvinna - omvända maktstrukturer i en svensk humorserie
Handledare (Arcada):	Jan Nåls
Uppdragsgivare:	
<p>Sammandrag:</p> <p>År 2008 och 2009 vann den svenska humorserien Mia och Klara kristallen för bästa humorprogram. Tabita på Skrantabacken är en karaktär i serien och det är hennes sketcher jag har analyserat. Genom feministisk filmanalys har jag granskat maktstrukturer, sexualitet och den stereotypa kvinnorollen.</p> <p>Syftet med uppsatsen är att ta reda på vad som händer då ett medium inte utgår från det typiska maktupplägget där mannen är aktiv och kvinnan är passiv. Med arbetet vill jag få filmskapare att bortse från traditionella kvinnoroller och stereotyp tänkande gällande kön.</p> <p>Tabita är inte en stereotyp kvinnoroll. Hon har en position i en humorserie som mannen vanligen brukar besitta. Därför har hon utvecklats till en rund karaktär.</p>	
Nyckelord:	feminism, maktstrukturer, sexualitet, könsroller, madonna, hora, femme fatale, feministisk filmanalys, ecological broad casting
Sidantal:	70
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	11.5

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Media Culture
Identification number:	7134
Author:	Anna-Sofia Nylund
Title:	From stereotype to woman – inverse powerstructures in a Swedish comedie series
Supervisor (Arcada):	Jan Nåls
Commissioned by:	
<p>Abstract:</p> <p>In 2008 and 2009 the Swedish comedy series, Mia och Klara won the TV prize Kristallen for best comedy program. Tabita på Skrantabacken is a character in the series and it is her skits I have analyzed. Through feminist film analysis, I examined the power structures, sexuality and the stereotypical female role.</p> <p>The purpose of this paper is to find out what happens when a medium is not based on the typical power arrangement in which the man is active and the woman is passive. With this thesis I aim to encourage filmmakers to overlook traditional female roles and stereotypical thinking regarding gender.</p> <p>Tabita is not a stereotypical female role. She has a position in a comedy series that men usually tend to possess. Therefore, she has developed into a round character.</p>	
Keywords:	feminism, power structures, sexuality, gender roles, madonna, whore, femme fatale, feminist film analysis, Ecological Broad-casting
Number of pages:	70
Language:	Swedish
Date of acceptance:	11.5

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
1.1	BAKGRUND OCH MOTIV	4
1.2	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNING:	9
1.3	AVGRÄNSNING:	10
1.4	MATERIAL	11
2	FEMINISTISK FILMTEORI	12
2.1	MULVEY'S PASSIVA KVINNA OCH AKTIVA MAN	12
2.2	HEMMET, FAMILJEN OCH KARRIÄREN	13
2.3	KVINNANS SEXUALITET OCH MAKTRELATIONER	15
2.3.1	<i>Horan</i>	15
2.3.2	<i>Femme Fatale</i>	16
2.3.3	<i>Moderna femme fatale</i>	16
3	METOD	19
3.1	MAKTSTRUKTURER OCH SEXUALITET	20
3.2	KVINNOROLLEN	21
4	ANALYS	23
4.1	SÅSONG 1 AVSNITT 1	24
4.1.1	<i>Referat</i>	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.1.2	<i>Analys</i>	25
4.2	SÅSONG 1 AVSNITT 2	27
4.2.1	<i>Referat</i>	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.2.2	<i>Analys</i>	27
4.3	SÅSONG 1 AVSNITT 3	29
4.3.1	<i>Referat</i>	29
4.3.2	<i>Analys</i>	29
4.4	SÅSONG 1 AVSNITT 4	31
4.4.1	<i>Referat</i>	31
4.4.2	<i>Analys</i>	31
4.5	SÅSONG 1 AVSNITT 5	33
4.5.1	<i>Referat</i>	33
4.5.2	<i>Analys</i>	33
4.6	SÅSONG 1 AVSNITT 6	35
4.6.1	<i>Referat</i>	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.6.2	<i>Analys</i>	35
4.7	SÅSONG 1 AVSNITT 7	37

4.7.1 Referat	Feil! Bokmerke er ikke definert.
4.7.2 Analys.....	37
4.8 SÄSONG 1 AVSNITT 8.....	39
4.8.1 Referat	39
4.8.2 Analys.....	39
4.9 SAMMANFATTNING SÄSONG 01.....	41
4.9.1 Maktrelasjoner og seksualitet.....	41
4.9.2 Kvinnorollen	41
4.10 SÄSONG 2 AVSNITT 1.....	43
4.10.1 Referat	43
4.10.2 Analys.....	43
4.11 SÄSONG 2 AVSNITT 2.....	45
4.11.1 Referat	45
4.11.2 Analys.....	46
4.12 SÄSONG 2 AVSNITT 3.....	47
4.12.1 Referat	47
4.12.2 Analys.....	47
4.13 SÄSONG 2 AVSNITT 4.....	49
4.13.1 Referat	49
4.13.2 Analys.....	49
4.14 SÄSONG 2 AVSNITT 5.....	51
4.14.1 Referat	51
4.14.2 Analys.....	52
4.15 SÄSONG 2 AVSNITT 6.....	53
4.15.1 Referat	53
4.15.2 Analys.....	54
4.16 SÄSONG 2 AVSNITT 7.....	56
4.16.1 Referat	56
4.16.2 Analys.....	56
4.17 SÄSONG 2 AVSNITT 8.....	58
4.17.1 Referat	58
4.17.2 Analys.....	58
5 RESULTAT OCH DISKUSSION	60
5.1 SAMMANFATTNING OCH RESULTAT	60
5.2 SLUTSATS.....	63
5.3 KRITISKA SYNPUNKTER.....	65
5.4 DISKUSSION (KONTEXTUALISERA, BLICKA FRAMÅT, ÖSA PÅ VAD JAG LÄRT MIG).....	65
KÄLLOR	69

FÖRORD

Jag vill tacka Marie (Mojo) Finne som tog sig tid att korrekturläsa mitt arbete. Tack för en utomordentlig granskning. Du är bäst!

Jag vill också tacka alla elever och lärare i examensseminarie Bridges intensive som har hjälpt mig utveckla min idé och mitt arbete.

Tack

Anna-Sofia Nylund

Helsingfors 2011

1 INLEDNING

1.1 Bakgrund och motiv

När jag går på bio eller sitter hemma i soffan och tittar på TV lägger jag alltid märke till de kvinnliga karaktärerna i filmen eller serien jag tittar på. Irriterad sitter jag och kritiserar och kommenterar hur de framställs. Det jag irriterar mig på är att kvinnorna är passiva och presenterade på ett stereotyp vis och gång på gång sätts i samma roller. Rollerna som kvinnorna har är antingen goda eller onda med små nyanseringar. Man brukar prata om *madonna-whore complex* där man kategoriserar kvinnan i två motpoler: det finns *madonnan* som representerar det ljusa, goda och oskuldsfulla och så finns det *horan* som i stort sett är allt som är mörkt, ondskefullt och anstötligt. De två kategorierna slås nästan aldrig ihop utan kvinnan är antingen eller. I de flesta filmer och serier är det mannen som har huvudrollen och det är mannen som tittaren identifierar sig med. Trots att jag är kvinna är det de manliga rollerna som ligger mig närmast eftersom de kvinnliga karaktärerna sällan får utrymme för ett privat liv. De enda känslorna som kvinnorna uttrycker är omsorg, längtan efter kärlek och ibland hämnd. Jag frågar mig själv varför det fortfarande ser ut på detta vis trots att vårt samhälle, enligt mig, strävar efter jämställdhet.

Inom filmfeminismen kritiserar man kvinnans ensidiga porträttering i film och media. Laura Mulvey anser att kvinnan framställs som passiv till skillnad från mannen. Kvinnan presenteras ofta genom stereotypa kvinnliga drag medan mannen framställs som en komplex karaktär. Kvinnan blir på ett eller annat sätt ett spektakel och ett objekt, medan mannen kan identifieras som en realistisk bild ur det verkliga livet [Mulvey1975:838]. Mulvey utgår i sin artikel *Visual Pleasures in Narrative Cinema* från Hollywoodfilmer. Eftersom de har stor makt inom filmbranschen påverkas övriga medier starkt av dem och man kan ana samma uppställning i övriga länder. Eftersom samhället påverkas av medierna och medierna påverkas av samhället får vi en felaktig eller ensidig bild av kvinnan. Hon blir en dålig förebild för kvinnliga betraktare och en förvrängd bild av verkligheten för manliga. Då det gäller humor där man ofta använder sig av stereotyper så brukar fortfarande männen stå för det roliga medan kvinnorna finns till för att stödja

männens humor. Om det finns en rolig kvinnlig karaktär cirkulerar skämten kring kvinnliga stereotyper och kvinnans förhållningsätt till mannen. Problemet ligger också i att kvinnan oftast inte kan sitta på två motsatta roller samtidigt utan hon blir definierad som antingen eller. Det är till exempel ovanligt att se en mamma ha en egen sexualitet.

När jag för första gången såg den prisbelönade humorserien *Mia och Klara* reagerade jag på att alla roliga karaktärerna i serien spelas av kvinnor. Det är de kvinnliga karaktärernas strävanden, misslyckanden och handlingar som vi följer och männen har i sin tur inte så mycket att säga till om. Jag tycker att skaparna av serien hade hittat ett intressant och feministiskt sätt att porträttera kvinnan. Många av karaktärerna är stereotypiska kvinnor men jag anser att filmmakarna och skådespelarna leker med rollerna och utforskar vad som finns på avigsidan.

Mia och Klara är en svensk humorserie från 2007 (Säsong 01,2007, säsong 02,2009). Serien vann TV-priset kristallen för bästa humorprogram år 2008 och 2009. Konceptet är en halvtimmes sketchserie där i princip alla karaktärer spelas av skådespelarna Mia Skäringer och Klara Zimmergren. Serien karaktäriseras av olika kvinnoporträtt och det leks fritt med olika kvinnoroller. Vi får träffa frisörskan Gulletussan, bitchexpediterna Ansi och Mona och svärmodern Viveca Andebratt. Karaktärerna i serien är likt andra humorprogram byggda på stereotyper, men här drar man kvinnorollen till sin spets för att sedan göra någonting annat av den. Karaktärerna är drivande och roliga och inte objekt för manlig åtrå eller humor. Kvinnorna är de komplexa subjekten som formar serien.

Tabita på Skantabacken är förortsmorsan som röker under fläkten. Hon har barn med tre olika pappor, är tatuerare, sexuellt aktiv och nöjd med livet som det är. Tabita har i svenska bloggar och diskussioner nämnts i positiv bemärkelse i stil med "Världen behöver fler Tabita" [Olsson, Belinda. 2009]. Mia Skäringer som spelar Tabita säger i en intervju på Godmorgon Sverige i SVT [SVT. 2010] att hon själv inte jobbar ur ett feministiskt perspektiv när hon gör sina roller eftersom de kommer ur hjärtat och inte ur po-

litiken ”om jag skulle ha tänkt feministiskt när jag skapade Tabita så kanske hon inte skulle se ut som hon gör”. Samtidigt berättar hon att kolumnister har använt Tabita som en feministisk förebild ”eftersom hon inte ber om ursäkt och gottar och unnar sig”. Tabita är en karaktär som tar för sig och njuter av livet utan skuld känslor.

Jag har valt Tabita eftersom karaktären sitter på flera typiska kvinnoroller samtidigt som den bryter mot typiska karaktärsdrag. Tabita har också flera så kallade manliga egenskaper och jag vill utreda om hon kan ses som en feministisk förebild fast hon ikläds typiskt manliga karaktärsdrag eller om det är just därför hon anses som en förebild. Vidare undrar jag om man måste svänga på maktstrukturer mellan könen för att skapa en aktiv och drivande karaktär.

1.2 Syfte och frågeställning:

I svenska bloggar och kolumner beskrivs Tabita som en feministisk förebild [Skäringer, Mia 2010] framförallt för att hon inte är en *duktig flicka* som behagar männen och samhällets krav på kvinnan, utan gör det hon själv vill. Målet med den här uppsatsen är att ta reda på om Tabita är en kvinna utanför de könsstereotypa ramarna och om hon då är en feministisk förebild. Mina huvudfrågor är följande:

- På vilket sätt är maktstrukturerna uppbyggda i Tabita på Skrantabacken
 - Vad händer om de traditionella maktstrukturerna mellan man och kvinna ändras?
 - Vad händer med traditionella kvinnoroller om de inte står i relation till mannen?
 - Hur framställs den sexuella lusten i Tabita på Skrantabacken?

Syftet med det här arbetet är att få filmskaparen att tänka utanför klassiska manliga och kvinnliga stereotyperna. Genom att vrida på traditionella roller kan man upptäcka nya

mångfaldiga och nyanserade karaktärer och skapa en bättre och mera samhällsmedveten produkt. Dessutom kan man lära sig att ta sitt ansvar som filmskapare genom att bryta gamla vanor och ersätta dem med nya. Som betraktare av film och TV kan man lära sig att inte titta mellan fingrarna när könsroller presenteras utan fundera på om det man ser är adekvat och verklighetstroget. Arbetet kan vara till nytta speciellt för mediearbetare eller -studerande vars referensram av kvinnan i media kan vara ensidigt stereotypiserad och kategoriserad. Arbeten kan också vara nyttigt för medielinjens ledning på Arcada i och med att den för tillfället består av endast män.

1.3 Avgränsning:

I humorserien Mia och Klara finns flera olika intressanta porträtt av kvinnor som leker med den traditionella kvinnorollen. Jag kommer att fokusera på Tabita eftersom hennes roll har så många typiska kvinnoroller som spelas på ett otypiskt vis. I min analys av Tabita kommer jag att fokusera på könsroller och feminism, inte på arbetarklass, white trash-stereotypen eller hegemoni trots att det har diskuterats i samband med serien. Min tyngdpunkt ligger inte heller på kvinnlig humor eller humor även om det nämns i inledningen. Jag tar inte ställning till om Tabita handlar etiskt riktig eller inte eftersom det blir på en filosofisk abstraktionsnivå och hör inte till den feministiska filmanalysen. Att vara en feministisk förebild är inte samma sak som att handla etiskt.

1.4 Material

SVT1 Mia och Klara (8 avsnitt) Tabita (Mia Skäringer) © Nils Bergendal

Materialet jag kommer att använda mig av är Humorserien Mia och Klara, Säsong 01 (2007 regi Dan Zethraeus) och 02 (2009 regi Dan Zethraeus och Kicki Kjellin). Serien är skapad av regissören Dan Zethraeus, skådespelaren Mia Skäringer och journalisten Klara Zimmergren. Programmets föregångare är Roll on som sändes mellan 2004-2007 med samma skådespelare på Sveriges radio P3. Humorserien består av flera olika korta karaktärsbaserade sketcher vars karaktärer utvecklas över båda säsongerna. En av karaktärerna är förortsmamman Tabita och det är henne som jag kommer att titta på. Hon presenteras som en normalstor kvinna med färgat hår, tights leggings och en cigarett i mungipan. Hon pratar ofta i telefon och genom det lär vi känna henne. Hon har tre barn, varav alla har olika pappor. Tabita har en tatueringsfirma och i säsong två jobbar hon också på ett äldreboende. Tabitas del i serien är ungefär 2-10 minuter per avsnitt. Jag kommer att titta på alla avsnitt i båda säsongerna eftersom jag anser att hon utvecklas och fördjupas som karaktär.

2 FEMINISTISK FILMTEORI

I teorikapitlet förklarar jag kort utgångspunkten för *Laura Mulvey's* feministiska filmteori, som står som grund för min analys. Vidare kommer jag att beskriva de områden som min analys fokuserar på: *Maktstrukturer och sexualitet* samt *hemmet, familjen och karriären*. Den feministiska teorin och filmteorin utgår båda från samma sak: att kvinnan är undantryckt och att samhället är patriarkalt. Teorierna fokuserar oftast på familj, jobb och sexualitet och är till för att man i framtiden genom kunskap skall skapa ett antisexistiskt samhälle [Humm 1997:5]. I teorikapitlet fokuserar jag mest på kvinnans sexualitet och hemmet och kvinnoroller man förknippar med dessa. Jag behandlar dessa för att jag anser att de är motpoler till varandra och sällan kan bindas in i varandra när man framställer en kvinnlig karaktär. Dessa kommer också att ligga som grund för min analys.

2.1 Mulvey's passiva kvinna och aktiva man

Laura Mulvey gjorde genombrott inom den feministiska filmanalysen på 70-talet då hon skrev artikeln "*Visual pleasures of Narrative Cinema*". Genom att använda sig av Freuds psykoanalys använder hon sin text som ett politiskt vapen mot de patriarkala strukturerna som Hollywoodfilmer baserar sig på. Nästan alla texter om feminism och film refererar till henne fastän hon också har blivit kritiserad [Jerslev, Anne 2000:43]. Hennes text baserar sig på hur mannen betraktar kvinnan på film. Denna treeniga blick som består av mannen på film, den manliga filmåskådaren och den manliga filmaren kallar hon *male gaze* och den är utgångspunkten för hennes analys. Genom *male gaze* kom hon fram till att kvinnan är passiv, underkuvad och ett (sex)objekt medan mannen är aktiv, har omnipotens och är den som gör kvinnorollen till vad den är. [Mulvey 1975: 837-839]. Kvinnan existerar alltså enbart för att bli tittad på och därför ser kvinnor ofta ut på ett visst sätt på film: vackra, sexiga och fläckfria. Eftersom det är mannen som är den aktiva betraktaren är det också mannen som styr tittarens fantasi och för berättelsen

framåt. Kvinnan existerar endast som en reflektion av mannens scopophilism¹ medan mannen fungerar som en mera realistisk bild av verkligheten. I slutändan finns det ingen positiv bild av kvinnans subjektivitet och handlingskraft medan det finns motsvarande för mannen.

Samtidigt som Laura Mulvey är den mest refererade filmfeministkritikern är hon också kritiserad. Bland annat svarta kvinnor och lesbiska har kritiserat hennes teorier eftersom Mulvey utgår från den vita kvinnan och ett heteronormativt samhälle. Tiderna har förändrats då man nu allt oftare hittar kvinnliga hjältar i huvudrollerna och situationer då även män utsätts för *The Look* [Jerslev 2000: 48-49] (The Look är den voyeristiska blicken i en text). Teorin är Hollywoodbaserad och skandinaviska filmer passar inte varje gång in i ramen för Mulveys analys. Till exempel hävdar Anne Glejsvik i essän "*A woman's gotta do what a woman's gotta do*" att norska filmer har mindre fokus på kvinnokroppen än vad man har i Hollywood [Glejsvik 2004:148]. *Male Gaze* och kvinnans passivitet mot mannens aktivitet kan man ändå fortfarande se i många filmer och TV-serier då det fortfarande är mest män som har bärande roller medan kvinnorollerna är anpassade därefter.

2.2 Hemmet, familjen och karriären

Lena Gemzöe [2002:101] sammanfattar den västerländska bilden av modern så här:

Den västerländska idealbilden av modern är bilden av en självuppoffrande varelse, som med en ängels tålmod ständigt är till hands för barn (och man). Hon är till för andra och sätter sina egna behov och intressen i andra hand.

¹ Scopophilism – att få njutning av att titta på en annan person som ett objekt

Mammarollen är en skepnad av madonnarollen. Mamman är kvinnan med titel men utan djup. Hon finns till för att ta hand om barnen och stötta sin man samt stärka hans vilja och längtan. Hennes privatliv och inre längtan visas inte och bilden säger att hon lever endast för andra. Kvinnan skildras ofta genom två motpoler. Hon är till exempel antingen en god mor eller en hysterisk karriärkvinna [Humm 1997:3]. Det är madonnan mot horan. Dessa två ställs ofta emot varandra och då vinner nästan alltid den goda modern som väljer att värna om andra framför sig själv. Hon ses inte som framgångsrik i sig självt utan kan endast bli sedd som en värdefull människa om hon har en familj, en man och ett hem [Waltonen, Karma 2004:142]. Waltonen kritiserar vidare i sin essä *"Dark comedies and Dark Ladies -The New Femme Fatale"* filmen *My Best friend's wedding* [Hogan, P.J. 1997]. Filmen handlar om Jules (Julia Roberts), vars bästa kompis Michel (Dermot Mulroney) ska gifta sig. Jules blir avundsjuk för att han har hittat kärleken före henne och inbillar sig att hon är kär i honom. Kimmy (Cameron Diaz) är slutligen den som gifter sig med Michel även om Jules presenteras som protagonisten i början. Jules beskrivs i filmen som: "A single, independent food critic who doesn't get along well with other woman". Kimmy har beskrivningen "She's upbeat, young and willing to give up collage for Michel". Jules och Kimmy ställs mot varandra i kampen om vem som får Michel till slut. Då Jules förlorar inser hon i slutet av filmen att hon saknar något, nämligen giftermål, romantik och en man - allt det som hon valt bort på grund av sin karriär [Waltonen 2004:139-140]. Här ställer filmskaparen igen två kvinnoroller mot varandra. Den goda som offerar sin karriär för sin man och den onda som valt karriären före ett förhållande. Den onda straffas i slutändan för att hon gjort fel val. Det finns inget utrymme för någondera av kvinnorna att ha båda attributen i ett, att välja både karriär och man.

Bilden av kvinnan i hemmet är alltså att hon skall ta hand om och tillfredställa sin familj, sätta alla andra före sig själv och dessutom tycka om det. Annars är hon en *dålig* kvinna och framförallt en dålig mor. Modern är också ofta *den andra* då hon inte är en egen person med egen viljestyrka och drivkraft utan någons mamma. Hon ses också som den som tar hand om hushållet, lagar mat, städar och tar hand om barnen. Hon är betydelsefull för filmens handling men inte betydelsefull i sig själv. Den goda kvinnan

är madonnan som med hjälp av sin ljusa godhet ska förstärka mannens maskulinitet och självkänsla.

2.3 Kvinnans sexualitet och maktrelationer

I samhället kritiserar feminister att sexualitet handlar om makt och att utgångsläget är att sex byggs på manlig dominans och kvinnlig underkastelse [t.ex. Gemzöe 2002:96].

Sex på film utgår också ifrån den manliga blicken och den manliga lusten. Det är mycket sällan kvinnan i sig själv som bestämmer över sin egen lust utan den är oftast sedd ur ett manligt perspektiv [Waltonen 2004:132]. Det klassiska är att mannen åtrår och uppvaktar kvinnan, som antingen använder sin sexualitet som ett maktinstrument (horan) eller kuvar sig och blir uppvaktad (madonnan). Oavsett är det mannens åtrå och lust vi följer och vi har ingen aning om vad kvinnan egentligen vill. Hon blir alltså endimensionell och ointressant och får inte berätta sin egen story [MacDonald, Dedenka C. 2004:113]. Kvinnan på film är formad av en manlig sexuell fantasibild och uppbyggd enligt mannens idealbild av den perfekta kvinnan.

2.3.1 Horan

När man delar in kvinnan i oskuldsfull och god mot maktlysten och ond kan man tala om, som tidigare nämnt, horan mot madonnan. Horan kallas den smutsiga kvinnan som är motsatsen till den rena madonnan. Hon är enligt Gemzöe [2002:101] patriarkatets förtryck av kvinnans sexualitet. Horan är alltså i detta sammanhang en benämning på kvinnors så kallade mörka sida. Hon kan ha många olika benämningar men landar ändå i horakategorin. Horan är allt från kvinnan som har en tabubelagd lust till kvinnan som finns utanför samhällsnormen. Hon kan till exempel vara den egoistiska karriärskvinnan, den falska kompisen eller den otrogna hustrun. En underkategori av horan är femme fatale som i sin tur kan kallas vampen, slampan eller divan.

2.3.2 Femme Fatale

Även sexuellt drivande kvinnliga karaktärer kritiseras styras av den manliga lusten [t.ex. Waltonen 2004 och Doane 1991]. Femme fatale, som hör till horarollen, betyder *ödesdiger kvinna* och förknippas specifikt med 40-talets film Noir. Femme fatalen är en kvinna som förför och förleder män med sin sexualitet och påverkar dem i den grad att de (ofta hjälten) inte är kapabla att fatta rationella beslut. Enligt Mary-Ann Doane är femme fatale en mystisk kvinna med sexuell makt. Hennes mål och intentioner, förutom att förföra, är dock oklara och därför blir hennes makt omedveten. Hennes mystiska väsen försöker ofta förstås och kläs av, men eftersom det sällan lyckas är hon ett hot mot mannen [Doane 1991:1-2]. Då kvinnan i allmänhet definieras i relation till mannen, också gällande sexualitet, så är relationerna omvända gällande femme fatalen. Eftersom mannen inte kan förstå hennes inre väsen är han tvungen att relatera till henne och hennes mystik. Därför blir hon farlig [Waltonen 2000:132]. Femme fatale har oändliga transformationer. I Skandinavien är hon vampen och i Italien divan. [Doane 1991:2]. Vampen är den billiga mansslukerskan som föredrar nöje framför nytta och divan den högdragna kvinnan som låter männen uppvakta henne. Hon har ändå samma grundinnebörd och är en kvinna som kan förleda män med hjälp av sin sexualitet, medvetet eller omedvetet. Femme fatale är ändå en kreation av patriarkatet eftersom hennes intentioner är dolda och vi fortfarande inte kan se hennes inre väsen, hennes privatliv, privata känslor och intentioner. Hon finns till som en kvinnlig hotbild i den heteronormativa och patriarkala ordningen inom film.

2.3.3 Moderna femme fatale

Femme fatale syns fortfarande i film och övrig media även om den klassiska formen har ändrat. Karma Waltonen analyserar i sin Essä *"Dark Comedies and Dark Ladies – The*

New Femme Fatale” tre olika så kallade ”chick flick” filmer² från slutet av 90-talet med maskerade femme fatale. Dessa filmer där kvinnan sätts som subjekt riktar sig till en kvinnlig publik och har kvinnliga huvudroller. Waltonen resonerar i sin analys att de till synes självständiga kvinnliga karaktärerna ändå fortfarande gör beslut enligt männens vilja. Skillnaden mellan manliga och kvinnliga subjekt enligt Waltonen är att män uppmanas att se på kvinnor som (sex)objekt medan kvinnan och publiken, i samma text, uppmanas att leta efter kärleken till mannen. Kvinnans status som subjekt definieras av den manliga protagonisten och hon får vara ett subjekt om hon kan besvara heterosexuell kärlek. Waltonen konstaterar vidare att dessa kvinnor kanske inte saknar penis som Laura Mulvey påstår men att deras sexuella handlingar visar att de saknar någonting annat - nämligen kärlek och förmågan att hålla kvar en man [jmf. Waltonen 2004: 127-129]. Detta betyder alltså att fastän kvinnan är subjektet cirkulerar berättelserna fortfarande kring mannen och kvinnans relation till honom. Har femme fatale valt ett liv där hon satsat på sin karriär (jmf. *My Best Friends Wedding*. 1997) så kan hon inte få kärlek förrän hon bevisar sig värdig den. När hon har lidit tillräckligt och insett att hon gjort fel val i livet är hon värd kärleken. Här finns inget utrymme för en kvinna som väljer både kärlek och karriär. Den moderna femme fatale är en hjältinna och ett subjekt men hon saknar kärlek. Waltonen [2004: 133] sammanfattar henne så här:

”Today’s romantic film heroine (at least in comedies) is not the desirable virgin; she is a desiring, sexual woman. She is fatale because she is not readable, her love status is lacking. She can redeem herself if she not only proves that she’s capable of love, but that she wants it. The shrew must be tamed.”

Andra exempel på moderna femme fatale är kvinnorna i serien *Desperate house wives* (2004-) där alla kvinnor är subjekt för en kvinnlig publik men intrigen går ut på att kvinnorna baktalar varandra, försöker förföra varandras makar eller är otrogna.

² *Practical Magic* (1998), *Addicted to Love* (1997) och *My Best Friends Wedding* (1997).

Slutligen finns det alltså två dominerande benämningar för kvinnans sexualitet och gråzonen däremellan är svår att hitta. Dedenka C. Macdonald analyserar till exempel i sin uppsats *Buffy the vampyre slayer and designer peer pressure for teens* Buffys roll och konstaterar att hon visserligen har makt och är god men att hon straffas när hon ger efter för sin sexuella lust. Hon lär sig att det är bäst att vara sexig och feminin men att inte ge efter [jmf. Macdonald, C Dedenka 2000:116, 120, 121].

3 METOD

Jag använder mig av feministisk filmanalys för att ta reda på om Tabita kan vara en feministisk förebild. Med en feministisk förebild menar jag en person som går emot könsstereotypa kvinnoroller, som är ett subjekt i stället för objekt och som inte är underkuvad mannen. Jag vill också reda ut om Tabita sitter på motsägelsefulla kvinnoroller i samma roll och om det då breddar på stereotypen eller understryker den. För att komma fram till min metod så har jag läst olika typer av feministisk filmteori. Bland annat var Laura Mulvey's *Visual Pleasures in Narrative Cinema* [1975] en stor influens eftersom hon lade grunden för teorin jag utgår ifrån. Vidare har boken *Femme Fatalies Representations of Strong Women in the Media* [2004] av Rikke Schubart & Anne Gjelsvik (red) varit inspirerande då jag forskat i den moderna femme fatale som kvinnoroll. Då jag utgår från ett filmfeministiskt perspektiv tittar jag främst på kvinnan i texten, det vill säga Tabita. Jag fokuserar på hur hon porträtteras, hur hon agerar och hennes interaktion med män. Här är maktstrukturerna väsentliga. Jag utforskar om Tabita behandlas på ett särskilt sätt eftersom hon är kvinna och om hon blir sedd som ett sexobjekt. Jag tittar också på vilka stereotypa kvinnoroller Tabita sitter på och om hon går enligt den traditionella mallen för dessa enligt filmfeminismen.

Jag tittar på alla scener med Tabita i säsong ett och två. För att göra det konkret slår jag ihop alla scenerna i ett avsnitt och refererar dem för att sedan göra min analys. Analysens tyngdpunkt ligger på sexualitet och maktrelationer där passivitet mot aktivitet och *male gaze* ingår. Inom ramarna för detta kommer jag att se vilka stereotypa kvinnoroller Tabita sitter på. Specifikt tittar jag på madonnarollen mot horarollen och de olika gestaltningar de har. Trots att fokus ligger på Tabita kommer även männen kring Tabita att analyseras i relation till henne.

3.1 Maktstrukturer och Sexualitet

Min grund är baserad på Laura Mulveys teorier som utgår från att kvinnan är passiv, ett sexobjekt och underkuvad mannen [Mulvey 1975:838].

Sexualitet och makt

Då man talar om sexualitet inom filmfeminismen kommer makten automatiskt med på köpet. Sexualiteten kan indelas i den som blir betraktad som objekt och betraktaren som oftast subjekt. Oftast är det mannen som betraktar kvinnan och kvinnan som förhåller sig till mannens sexualitet. Ett exempel på mannens betraktande av kvinnan är Mulvey's *male gaze* där blicken från olika håll ligger i fokus. Den treeniga blicken består av mannen i bilden, publiken och kamerans vinklingar. Genom att se på hur kvinnan fysiskt framställs, hur mannen tittar på henne och vilka delar man genom kamerarörelser och inklippsbilder har valt att ta fram kan man identifiera *male gaze*. När det gäller makt könen emellan utgår man ofta från en sexuell makt där den voyeristiska blicken, *the look*, har stor betydelse. Det man också kan iaktta är kroppsspråk, gester och aktivitet mot passivitet. Maktrelationer syns också tydligt i hur parterna pratar med varandra till exempel genom vems åsikter man lägger mest tyngd på. Man kan också urskilja maktrelationer genom att iaktta hur parterna pratar om varandra; vem det är som gör publiken införstådd i att den ena är viktigare än den andra. Den som har sexuell makt är också den vars ögon vi ser det sexuella spelet genom. En kvinna kan också ha en sexuell makt men det är ofta på basen av hennes utseende eller sexuella dragningskraft. *Femme fatale* och hennes subkaraktärer är exempel på detta. Då är kvinnan personen som styr vart det sexuella spelet går, den som tar initiativ och använder sig av sin sexualitet. Hennes mål och intention kan dock vara omedvetna ifall hon inte har en plan för vart hennes handlingar skall leda eller varför. En *hora* eller en *femme fatale* med sexuell makt kan också vara en kreation av den manliga blicken beroende på från vems synvinkel vi betraktar henne. Är det mannen som förhåller sig till horan eller är det hon som förhåller sig till mannen?

3.2 Kvinnorollen

För att ta reda på om Tabita besitter flera olika stereotypa kvinnoroller eller om hon är motsatsen till dessa identifierar jag specifika kvinnoroller. Jag kommer att identifiera horan och madonnan i olika förklädnader:

Madonna

Madonnan är den ljusa oskuldsfulla kvinnan som ofta sätts mot den onda mörka. Med mörk och ljus menar jag snarare kvinnornas inre väsen även om det ofta är en ljushårig kvinna mot en mörkhårig. Madonnan avspeglar det goda hos alla människor. Hon är den som ställer upp för andra och sätter sig själv sist, den som aldrig har egoistiska intentioner. Hon är den som längtar efter kärlek, giftermål och barn för att bli fullkomlig. Hon är den som mannen i filmen slutligen blir kär i (efter att ha blivit förledd av horan). Madonnans subkaraktärer är mamman, frun, flickvännen eller offret. Hon är således en sidokaraktär till mannen. Mamman är den varma vackra modersgestalten som lever för sin familj. Oftast är den enda uppgiften mamman har att just vara mamma och tillfredsställa sin man och sina barn. Det privata hos mamman åsidosätts och man får inte veta om hon vill något annat än ta hand om andra och stötta sin man så att hans karaktär går framåt. Mamman är ofta den andra i förhållande till sin man som är hjälten eller huvudpersonen. Mamman måste ibland välja mellan familj och karriär och familjen prioriteras alltid i slutändan. Hon är god rakt igenom eftersom alla hennes handlingar är oegoistiska och med goda intentioner. Askungen och Snövit är typiska exempel på den goda madonnan.

Horan

Horan är i princip alla kvinnoroller som inte är madonnan. Hon är i motsats till madonnan den mörka kvinnan med dåliga intentioner. Hon prioriterar sig själv före allt annat. Hon kan vara den elaka kompisen som baktalar sin vän, den otrogna flickvännen eller den som använder sin sexualitet för att få det hon vill. Horan har många negativa benämningar och är en motpol till madonnan. Av hennes subkaraktärer är femme fatale

den som förleder män med hjälp av sin sexualitet. Hennes mystik och inre väsen som är svårt att reda ut, gör henne farlig för mannen. Hon lockar män sexuellt utan uttalade intentioner. Hon straffas ofta i slutändan eller blir tämjd genom heteronormativ kärlek. Då måste hon dock inse att hon har gjort fel val i livet och lida. Vampen, den skandinaviska versionen av femme fatale, kastar sig hungrigt över männen. Männen väljer ändå bort henne i slutet eftersom de väljer den goda kvinnan, madonnan. Horan kan också, speciellt i komedier, ses som den villiga tjejen som är lite dum och ger efter åt vem som helst, fortfarande utan att hennes sexualitet är sedd ur ett kvinnligt perspektiv. Här har hon ingen hög status utan fungerar som en skratteffekt. Hon är den roliga och naiva tjejen som männen leker med innan de väljer den riktiga kvinnan. Antingen är horans sexuella utstrålning på en maktnivå över männen eller så är hon ett offer för manlig lust och helt utan egen sexuell vilja. Horan är ändå oftast en kreation av den manliga blicken.

Filmen *Black Swan* [Darren Aronofsky 2010] är ett exempel på en film där huvudkaraktären (Nathalie Portman) i balletten Svansjön tampas med de två kvinnorollerna i ett. Den vita goda svanen och den mörka onda. I filmen leder detta till att hon förlorar kontrollen över sitt psyke.

I analysdelen kommer jag först att referera Tabitas scener avsnittsvis. Analysdelen kommer sedan under ett sträck och är indelad i två underrubriker: *maktstrukturer* och *sexualitet och kvinnoroller*. Jag byter sida vid varje avsnitt för att det skall bli enklare att läsa. Eftersom jag analyserar alla avsnitt i båda säsongerna anser jag inte det nödvändigt att analysera alla detaljer i varje avsnitt. Om jag redan i början märker ett mönster i hur strukturerna är uppbyggda kommer jag inte att redogöra för det lika detaljerat längre fram i analysen.

4 ANALYS

Jag kommer att återberätta alla avsnitt detaljerat så att läsaren får en klar uppfattning av händelseförloppet. Jag beskriver väsentliga bilder, rörelsemönster, handlingar och återberättar samtal. Jag kommer också att beskriva reaktioner och riktningar och kläder om det behövs.

4.1 Säsong 1 Avsnitt 1

4.1.1 Referat

Vi kommer in till Tabitas förortslägenhet genom en bild på en balkong med en parabol på. Tabita själv, med platinablont hår och svarta slingor, sitter med byxorna nerdragna på en stol och tatuerar sig på benet. Hon pratar i telefon. Tre barn sitter i vardagsrummet och tittar på TV. Hon berättar i telefonen att hennes barn har en och en kommit hem från sina olika pappor och blivit sjuka, så hon har blivit tvungen att ta ut ledighet för sjukt barn. Hon konstaterar att man inte får slösa på A-kassa dagar utan ta del av livets möjligheter. Cassandra (ett barn) fastnar med handen i videobandspelaren och hon skriker ”mamma”. Tabita skriker tillbaka ”Vad skriker du för, tryck på eject så kommer hanna ut”

Tabita sitter och steker kycklingbullar samtidigt som hon röker vid spisen och talar i telefon. Hon säger med mildare ton åt Cassandra att hon ska ta ut handen ur videoapparaten så får hon glass sen. Hon berättar i telefonen om fördelen med att ha barn med flera olika pappor. De brukar träffas alla fyra och göra saker tillsammans. När Cassandra sedan skriker på mamma igen svarar hon att hon får ta en glass nu men att hon inte skall slicka i frysen. Cassandra går till frysen med videobandspelaren fast i handen och slickar i frysen.

Det ligger en man i Tabitas säng. Ett av Tabitas barn går dit och hoppar i sängen. Tabita (som fortfarande sitter vid spisen och röker och steker) berättar i telefonen att han har vaknat och att hon skall ha lite morgonmys med honom innan hon kör iväg honom ”så att han inte blir förälskad”. Hon tappar en kycklingbulle på golvet och plockar upp den så att stringtrosorna syns. Mannen i sängen tar frustrerat tag i barnet och flyttar ner honom på golvet. Cassandra står fortfarande i frysen och Tabita säger i telefonen att hon måste sluta för att Cassandra har fastnat med tungan.

4.1.2 Analys

Maktstrukturer och Sexualitet

Vi får genast veta att det är Tabita som är huvudrollen och den drivande karaktären. Det är hon som styr handlingen och avgör hur vi skall läsa texten. Hon berättar hur vi skall se på de andra karaktärerna och det är genom henne vi läser av situationen. Därför är det också hon som har makten. Trots att mannen frustrerat tar tag i barnet och tydligen blir irriterad så reagerar inte Tabita på det nämnvärt utan hon avslutar telefonsamtalet av en annan orsak. Om Tabita skulle ha varit i underposition skulle hon ha reagerat med skam eller ursäktande av situationen. Eftersom Tabita och mannen inte pratar med varandra i första scenen är det svårt att avgöra vem av dem som är i underposition, men Tabita pratar om mannen i en position som säger att hon har kontrollen över situationen och när som helst kan ”skicka hem honom”

I den första bilden av Tabita sitter hon med nerdragna byxor. Det anspelar dock inte på hennes sexiga lår eftersom kameran inte har en sådan vinkling eller följsamhet att det skulle tolkas som så. Hennes bara ben finns där endast för att visa att hon gör en tatuering. Det kunde lika gärna vara en bild på hennes arm.

Då Tabita böjer sig ner för att plocka upp kycklingbullen kunde kameravinkeln, som tydligt har en enskild bild på hennes stringtrosor, vara ett praktexempel på kamerans *look* av Mulvey's *male gaze*. Ingen man i bilden har sett på Tabita som ett sexobjekt. Hon har heller inte själv anspelat på sex med hjälp av sitt utseende genom att medvetet visa trosorna. Bilden fångas därför som en komisk effekt som snarare markerar hennes karaktär än utsätter henne för *male gaze*

När vi sedan ser mannen i rummet så betraktar vi, genom Tabita, honom som ett objekt. Hon tittar på honom på avstånd genom dörren till sovrummet. Hon pratar om honom utan namn och som en person som hon vill ha mys med och sedan skicka hem. Här känns det som om de omvända könsrollerna är det lustiga då mannen är ett passivt objekt medan kvinnan är en aktiv betraktare av objektet. Här är Tabitas lust i fokus och det är hennes aktivitet som styr handlingen framåt. Tabita är alltså den drivande karaktären och den som har makten. Hon är ett subjekt.

Kvinnorollen

Vi får genast veta att Tabita är en mor, men inte en självuppoftande omhändertagande mor som sätter barnen först att döma av hennes karaktär. När Cassandra fastnar med handen i videobandspelaren berättar Tabita för henne hur hon skall göra men offerar inte sin egen tid för att hjälpa henne. Cassandra agerar då mot sin mor och slickar i frysen trots att Tabita har sagt att hon inte får göra det. Först i slutet gör Tabita en uppoffring och slutar prata i telefon för att hjälpa Cassandra, då har hon redan stått en stund i frysen. Man kan konstatera att Tabita fastän hon sätter sig själv före barnen har en moders instinkt att hjälpa till. Hon är alltså ingen elak människa fastän hon inte är självuppoftande.

Tabita står och lagar mat i köket, antagligen till sina barn, men samtidigt som hon gör det röker hon sin egen cigarett och pratar i telefon om sig själv och sina intentioner.

Då Tabita refererar till mannen i sovrummet kan vi ana att de har haft sexuell umgänge. Vem som har tagit initiativ till det får vi aldrig veta men eftersom Tabita talar om honom som ett objekt som man skall skicka hem innan han blir förälskad, kan vi tolka att hennes intentioner har varit att ha sex med honom endast för att tillfredsställa sina egna sexuella behov. Hon kan därför tolkas som en femme fatale eller som den skandinaviska vampen. Samtidigt är ändå hennes intention klar och det finns ingen mystik kring henne som måste avkläs. Mannens vilja kommer dock inte fram och vi får inte veta vad hans intentioner med Tabita har varit.

Tabita är alltså madonnan eller mamman utan att vara den åsidosatta som sätter andra före sig själv. Samtidigt är hon horan eller vampen utan onda eller omedvetna avsikter. Tabita sitter således på båda kvinnorollerna utan att fullfölja deras typiska särdrag fullt ut. Därför är hon båda två och/eller ingendera.

4.2 Säsong 1 Avsnitt 2

4.2.1 Referat

Scenen Inleds med en bild på Tabitas boots. Tabita står och tvättar ett WC lock i handfatet. Hon petar sig i stjärten och drar i de slappt hängande leggingsen. Hon svarar i telefon samtidigt som hon drar ett bloss av sin cigarett. Tabita berättar i telefonen, efter att ha konstaterat att hon mår bra, att Rasmus (en av hennes söner) har varit dålig och att ”det har sprutat från alla håll och kanter”. Mitt i samtalet skriker hon åt sin andra son, Robin, att han skall packa väskan för att pappa kommer snart. I telefonen fortsätter hon med att informera att en unge blir hämtad av pappan medan dottern är på väg dit för ”mammamys”. Hon fortsätter att berätta att Ninna, som har stora bröst och som snodde en kar’ av Tabita, har fått syresis. Tabita konstaterar att sådant slår tillbaka, och att man skall vara ödmjuk.

Tabita sitter på balkongen, pratar i telefon och röker. Hon vänder sig ner mot gårdsplanen och ropar på Robin att han nog kan komma in nu för att ”pappa nog inte kommer”. Hon säger att han kan komma och titta på dokumentär med Rasmus. Hon återgår till telefonsamtalet och berättar om en dokumentär som hon sett på tv4 om en familj som bara kunde gå på alla fyra. Hon avbryter samtalet och säger åt Rasmus att han ska ta på sig byxor eller sätta sig på en handduk och inte gnida ”röva” mot soffan. Hon återgår till samtalet. Robin kommer in och slänger väskan på hallgolvet. Tabita säger i telefonen att hon måste avsluta samtalet eftersom hon måste tvätta upp lakan då det är ”dynga” på allihop.

Hela familjen kryper med bykväskan i handen ut på alla fyra i hisskorridoren.

4.2.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

När Tabita pratar om barnens pappor gör hon inte det med ond avsikt och trots att Robins pappa inte dyker upp säger hon inget illa om honom utan konstaterar det bara. Här

har Tabita all makt eftersom hon varken reagerar med negativ eller positiv känsla på hans frånvaro. Hon har ingen fysisk man att relatera till därför blir pappan ett frånvarande objekt.

Kvinnorollen

Vi ser fortfarande inte Tabita som en omhändertagande mor. Hon tvättar visserligen WC locket men när det gäller handling är det mest prat. Hon berättar åt sina barn vad de skall göra men hjälper inte till fysiskt. Hon pratar ändå positivt i telefonen om att ha ”mammamys”. När Robins pappa inte kommer reagerar hon inte på att Robin blir ledsen och tröstar honom. Det är heller inte därför hon avslutar telefonsamtalet. Orsaken är att hon ska tvätta lakan som blivit smutsiga. Här pratar hon om den sidan av mamman som sköter sitt hem och städar. I slutet så leker hon ”dokumentärfilm” med sin familj i stället för att städa och hon ger en positiv bild av deras situation tillsammans. Tabita verkar vara en ganska självisk mamma som anser att sitt eget liv vara det viktigaste att döma av samtalen.

Tabita pratar illa om en annan kvinna ”Ninna” hon pratar om henne som en som fick vad hon förtjänade. Här kommer den elaka mörka kvinnan som baktalar andra kvinnor fram. Slutligen sammanfattar hon ändå sin berättelse med att man skall vara ödmjuk och det verkar som om hon strävar efter det. Här är det dock den andra kvinnan som är den onda eftersom hon har snott en man av Tabita. Den andra kvinnan straffas i slutändan genom att få en sjukdom. Tabita blir inte belönad för motsvarande men Tabita är den som har makten i denna situation eftersom vi aldrig får höra den andra kvinnans berättelse.

Tabita är fortfarande subjektet och har makt samt flera kvinnoroller i ett utan att spela någon fullt ut.

4.3 Säsong 1 avsnitt 3

4.3.1 Referat

Ett collage av bilder presenteras: en närbild på en tatueringsmaskin som tatuerar ett ben, barnen som tittar på TV, Tabita som sprayar håret och slutligen Tabita som sitter och äter något och pratar i telefon. Hon pratar om att man måste få ha sina egna behov och att mammas måste få ha sitt på nätterna, att det brukar hon berätta åt barnen då de klagat på att det står nya skor i hallen. Hon säger att *det* är som B-vitamin, ”om man inte får et så är man sur men när man fått så känner man att det var det och så blir man go och glä igen”. Hon berättar vidare att det blir barnvakt i helgen för att mamma skall ut och samla tålamodspoäng och hitta en riktigt stor pölsa i godislagret.

Kameran tittar på Tabita nerifrån upp. Hon svarar i telefonen. Vi ser en man som ligger och sover i sovrummet. Tabita berättar i telefonen att hon aldrig hann berätta åt honom att hon har barn. Hon säger att hon tror att det är bra för barnen att träffa lite nytt folk och att träffa mansgestalter på mammaveckorna. Hon uppmanar Robin att gå in och titta på honom och kalla honom till pappa så att han vaknar. Robin går in i sovrummet och hoppar i sängen. Mannen tar frustrerat tag i honom och försöker få bort honom. Tabita avslutar telefonsamtalet för att mannen vaknar och frågar av mannen om han vill ha en tatuering samtidigt som hon trycker igång maskinen.

4.3.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Tabita pratar om män som (frånvarande) objekt, som: ”en pölsa i godislagret”. Den sexuella lusten ses ur Tabitas perspektiv och vi är medvetna om hennes intentioner och orsaker. Hon behöver sex för att hon skall må bra och ”samla tålamodspoäng”.

När en man sedan befinner sig i Tabitas sovrum visas inte hans reaktion när hon talar om honom. Han är ett objekt som hon talar om - en ”mansgestalt” som barnen kan titta på. Det är intressant att voyerismen också ges över till barnen och att alla kan titta på objektet. Den enda gången hon noterar mannen är då hennes son hoppar på honom och han vaknar. Detta kommenterar hon dock inte utan frågar om han vill ha en tatuering

ing. Det känns som om hon vill belöna honom för ett gott arbete, som om mannen plötsligt intar rollen som horan som först skall belönas och sedan eventuellt kastas ut. Maktstrukturerna är omvända.

Tilten på Tabita nerifrån upp är också en typisk form av kameran som betraktar kvinnan *male gaze*. Vanligtvis fångar kameran på detta sätt upp kvinnans ofta slanka och sensuella kropp likt en blick från en utomstående betraktare. I detta sammanhang känns det som om kameran försöker demonstrera vad Tabita har på sig. Tabita är inte sensuellt vänd mot kameran, mot en man i bilden eller mot publiken utan hon står nonchalant på sin plats. Det är alltså inte en objektifiering av Tabita som kvinna utan en demonstrering av hennes person. Här stämmer alltså inte *male gaze* in på hur man ser på Tabita utan snarare på mannen i sängen. Tabita håller riktningen voyeristiskt ditåt medan hon pratar i Telefon.

Kvinnorollen

Här sätter mamma Tabita tydligt sig själv främst med anledning av att: ”är jag glad är barnen glada” samtidigt som hon då vill göra sina barn glada. Hon går helt emot det att en mamma inte får unna sig själv något och göra vad hon vill. Madonnarollen och horan går plötsligt ihop. Mamman skall ut och bli horan för att hon skall kunna vara en bra mamma. Vanligtvis håller man mammarollen långt ifrån hora rollen då de fungerar som varandras motpoler. I detta sammanhang används horan som något positivt för att mammarollen skall bli bättre. Om Tabita blir en bättre mor genom horan är dock oklart. Här är Tabita femme fatale eller vampen som lockar män för att utnyttja dem för eget bruk. Fast hon verkar inte ha onda avsikter (medvetet eller omedvetet) och mannen verkar inte lida av det, förutom det att hon inte har berättat att hon har barn. Hon är ingen farlig femme fatale trots att hon utnyttjar mannen sexuellt.

4.4 Säsong 1 avsnitt 4

4.4.1 Referat

Tabita sitter och tatuerar en person. Hon pratar i telefon. Hon berättar att hon har träffat sitt livs man, Claerens, och att det är pappahelg så det blir Claerensmys i helgen. Det enda som är jobbigt är att det kliar i paradiset och det är otrevligt när hon sitter och jobbar. Genom telefonen får hon tips, att filmjolk hjälper mot kli.

Senare sitter hon på balkongen och röker och dricker kaffe. Hon pratar fortfarande i telefon. Hon avbryter telefonsamtalet och vänder sig mot balkongen ovanför och frågar om grannen, Sabina, har filmjolk. Hon svarar på grannens frågor och vi får veta att Claerens har flyttat in och att Tabita har blivit plastmamma. Sedan berättar hon i telefonen att Sabina själv hade haft lite kli och konstaterar att vålden är liten.

4.4.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Mannen hon pratar om, Claerens, ser vi aldrig och vi har ingen aning om hur han uppfattar situationen. Här igen är Tabita den som har omnipotens medan mannen är passiv, icke existerande och mer som ett objekt. Han är än en gång ett osynligt objekt eftersom han varken syns i bild och eller får en talan.

Kvinnorollen

Tabita har likt den moderna femme fatale gett efter för den kvinnliga längtan som handlar om man, barn och familj. Hon har dessutom fått en ny familj som belöning fast utan bestraffning eller lidelse. I scenen ligger betoningen dock på att det kliar mellan benen, inte på att hon har en man som har flyttat in. Klådan mellan benen relateras inte heller till något sexuellt, till exempel att det är ett problem för hennes relations skull, däremot poängterar Tabita att klådan är ett problem när hon sitter och tatuerar.

Tabita har belönats med man och plastbarn utan att tidigare ha längtat efter det. Tabita förhåller sig inte till belöningen som om det vore det viktigaste i livet, hon har också ett jobb att sköta.

Hon har fortfarande vissa säregna stereotypa kvinnliga drag men fullföljer inte den typiska rollen.

4.5 Säsong 1 avsnitt 5

4.5.1 Referat

Tabita tatuerar en kvinna på låret. De sitter sedan på balkongen och röker. Tabita konstaterar att tatueringen blev snygg. Hon säger att tro, hopp och kärlek, som hon har tatuering på sig själv också är snyggt. Det är fint eftersom tron och hoppet sitter på insidan av trosorna och att korset sticker ut lite, så som himmelen. Hon tycker att det är sexigt för att man inte visar allt på en gång utan att männen bara ska kunna ana lite av korset. Man ser inte den färdiga tatueringen och kvinnan reagerar inte nämnvärt.

Robin går in till en sovande man (Claerens). Han sätter något i näsan på honom. Tabita skriker från andra rummet. Hon säger att han inte ska sätta salta pingviner i näsan på Claerens då han sover. Sedan frågar hon kvinnan om hon vill ha en isglass.

Tabita och Claerens sitter på balkongen, Claerens sitter och frustar. Tabita tar fram en näsduk och berättar åt Claerens hur han skall snyta ut pingvinen. Hon sitter och röker.

4.5.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Tabita pratar om sitt eget kön som himmelen samtidigt som hon pratar om att det skall vara sexigt för männen. Hon pratar ändå om hur hon agerar för att göra sig sexig. Här gör hon någonting för mannens skull, för att hon skall vara attraktiv inför dem, men det är fortfarande ur hennes synvinkel. Ingen man är i närheten för att bedöma om det är sexigt eller inte och hennes kompis reagerar inte heller. Det är alltså helt hennes egen åsikt. Motivet kring tatueringen är ändå centrerad kring mannen och det ger mannen ett visst övertag.

När Robin bråkar med Claerens stoppar hon inte honom utan förmanar honom att inte göra så. Tabita har makten över barnet som har makten över Claerens. Hon agerar inte ursäktande och skamfullt i situationen.

I slutet när Claerens sitter på balkongen är Tabita den som tar hand om Claerens då han hjälplöst sitter och frustar. Claerens själv säger ingenting och aktiverar inte sig självständigt. Vi antar att han inte tycker att det är trevligt med en pingvin i näsan, men situationen upplevs ändå ur Tabitas perspektiv.

Kvinnorollen

Tabita gör sig till den sexiga kvinnan som vill vara attraktiv för män men hon vill också vara attraktiv för sig själv och upphöjer sitt eget könsorgan. Hon pratar om att inte visa allt på en gång. Att visa allt på en gång är att vara horan, den som genast ger sex. Hon vill alltså vara sexig, men ändå lite oskuldsfull. Det är ganska typiskt för kvinnorollen att vara sexig utan att vara billig. Här är hon den sexiga kvinnan, definierad av sig själv, även om hon försöker vara det för någon annan.

Tabita är också den goda ljusa kvinnan i förhållande till Claerens då hon tar hand om honom när han har en pingvingodis i näsan, men hon låter ändå honom snyta sig själv och bryr sig kanske därför inte nämnvärt om pingvinen kommer hastigt ut eller inte.

4.6 Säsong 1 avsnitt 6

4.6.1 Referat

Barnen sitter och leker i sandlådan. Tabita sitter på balkongen och röker med sin väninna. Barnen ropar på mamma och Tabita vinkar och svarar att de skall lägga kottar istället för kattbajs i sandkakan.

Tabita sitter i ett annat rum och tatuerar sig på benet. Hon tittar rakt in i kameran och berättar att det är viktigt med regler och rutiner, att barnen måste få sitt och de vuxna måste få sitt. ”Ut med dem i solen varje dag, det är inte krångligare än så.”

Tabita och hennes kompis står i baddräkter och dansar till en modern pop låt (Umbrella av Rihanna) samtidigt som de röker och dricker.

Barnen sitter i sandlådan med en massa sandkakor. Tabita sitter på balkongen och äter en sandkaka. Hon berömmar Cassandra för en bra sandkaka. Hon vänder sig åter till kameran och berättar åt tittaren att hon tror att föräldrar gör det för krångligt för sig. Lite frukost vid TV:n på dagismorgnar, videofilm på fredagskvällar, godislagret på lördagar och så sover man lite längre på veckosluten.

4.6.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Tabita tittar rakt in i kameran och det är hon som tittar på oss inte den manliga tittaren som betraktar henne. Därför får vi inte känslan av att betrakta Tabita som ett objekt när hon dansar iklädd baddräkt. Kameran står stilla i helfigur och det känns inte som om den framställer kvinnorna sexuellt. Det är som om Tabita visar för tittaren hur hon ungar sig livet. Det är fortfarande Tabita som har makten och driver historien framåt. Kameran och den manliga tittaren följer Tabitas regler.

Kvinnorollen

Tabita agerar inte som en typisk mor som lyssnar på och tar hand om sina barn när de ropar på henne utan ger dem i stället verbala råd. Samtidigt uppfostrar hon dem att göra gott om än utan handlingskraft. När hon sedan äter Cassandras sandkaka visar hon att hon uppskattar det som barnen gör och bryr sig om dem, fast på ett lite annorlunda sätt. Tabita talar rakt till tittaren och berättar att de vuxna måste få sitt. Hon lär tittarna sina uppfostringsmetoder och säger att det inte är så komplicerat. Här är hon en mamma som tycker om sin roll och säger att den är lätt. Detta kan också verka väldigt provokativt mot mammarollen som är allt annat än lätt, också för att Tabita unnar sig saker själv. Tabita existerar inte enbart för barnens skull. Mammarollen är inte i fokus utan det är Tabitas personlighet. Vi det här laget vet vi att hon är mamma men vi vet också att hon är Tabita. Hon har kommit bort från de kvinnliga könsstereotyperna.

4.7 Säsong 1 Avsnitt 7

4.7.1 Referat

Tabita sitter och tatuerar samma kompis som i tidigare avsnitt. Hon tittar in i kameran och berättar om när hon och Claerens träffades. Han var styv i korken, men sedan visade han en tatuering av en ylande varg i månskenet som han gjort på sin dotter. Det såg ut som om vargen slukade en hel ost. Tabita konstaterar att det är lite svårt med perspektiven i början, men att de nu har startat Skrantas tatuering tillsammans.

Tabita sitter med sin väninna på balkongen och röker och håller upp sprit i glas. Hon berättar att hon ser fram emot tatueringsmässan i helgen. Claerens ska delta i best male med en dödskalle och hon skall delta i best female med en delfin som balanserar en boll på nosen. Hon jämför delfinen med livet - att balansera på livets vågskvalp.

4.7.2 Analys

Maktstrukturer och Sexualitet

Tabita pratar om Claerens lite som om hon tycker synd om honom, men att han duger ändå. Vi får inte höra Claerens röst och det kan antas att Tabita är bättre på att tatuera än Claerens. De har nu startat en firma tillsammans och hon verkar ha hittat lyckan med Claerens. Firman de har tillsammans heter Skrantas tatuering som antagligen kommer från Skrantabacken som hon bor på. Den är alltså döpt efter hennes bostadsområde och det är antagligen hennes initiativ eller i alla fall hon som har haft makt i den frågan.

Tabita pratar mera om Claerens som en person med egen drivkraft än ett objekt i detta avsnitt eftersom hon talar om honom på ett icke sexuellt sätt. När hon pratar om honom pratar hon inte om honom mera än sig själv utan berättar snarare om tatueringen hon ska göra i stället för den han kommer att delta med i tatueringsmässan. De kommer att delta i olika kategorier och Tabita har valt en typisk kvinnlig symbol. Hon använder sig av typiska kvinnliga symboler fastän hon har uppträtt på ett manligt sätt. Tabita har

utvecklats i den grad att hon fortfarande är subjektiv och har makten men hon ser inte längre Claerens som bara ett sexobjekt.

Kvinnorollen

Tabita har blivit en mer komplex karaktär och kommit närmare rollen Tabita. Här är hon varken horan eller madonnan men hon är fortfarande i överläge och ett subjekt. Hon är Tabita som tycker om att tatuera, som har startat en tatueringsfirma med den hon tycker om och som funderar på "livets vågskvalp". Hennes roll kretsar inte heller enbart kring mannen även om hon har blivit förälskad. Hon är karriärkvinna och kär samtidigt.

4.8 Säsong 1 Avsnitt 8

4.8.1 Referat

Fyra barn och Claerens står i tamburen och tar på sig skorna. En tjej (antagligen Claerens dotter) i ca 15 års ålder är också där. Tabita säger åt tjejen att hon har en snygg tröja och att hon skulle vilja låna den på fest på fredag.

Tabita sprayar håret på toaletten. Cassandra står bredvid och hostar.

Tabita sitter på balkongen och röker och talar i telefon. Hon säger att Cassandra låter så rosslig så att hon måste ta ut lite ”vård av sjukt barn”. Hon berättar vidare att hon bokat solarietid så Cassandra kan komma med och lyssna på musik.

4.8.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Tabita är fortfarande subjektet med omnipotens. Den enda som kanske lider av det är hennes barn, Cassandra, som inte får säga till om någonting. Annars finns det ingen objektifiering eller maktutövning i detta avsnitt.

Kvinnorollen

Tabita bryr sig inte om sitt barns ”hosta” utan utnyttjar i stället situationen för att få egen tid. Hon är inte omhändertagande och inte en så värst god mor heller. Hon är egoistisk men inte på grund av sin karriär utan för att hon vill njuta av livet.

I den här scenen jämför sig Tabita med en 15 åring och vill låna hennes tröja. Tabita anser sig alltså vara på samma attraktionsnivå som en 15 åring. Vi ser också att hon fixar sitt hår och hon berättar att hon ska gå på solarium. Hon vill alltså se bra ut och inget tyder på att hon själv inte anser att sig göra det. Det är dock ingen annan än Tabita själv som bekräftar hennes utseende. Tabita anser sig alltså vara snygg men hon

är varken den onda, mörka horan eller den ljusa, goda madonnan. Hon är båda rollerna i ett och hon har nu utvecklat en egen roll: Tabita.

4.9 Sammanfattning säsong 01

4.9.1 Maktrelationer och sexualitet

I första säsongen av Mia och Klara är det tydligt att Tabita är ett subjekt. Hon är huvudpersonen och den tittaren skall relatera till. I början av säsongen får vi veta att hon är mamma. Men hennes mammaroll sätts inte i perspektiv till en man eller någon annan och därför är hon inte den andra i förhållande till någon. Vi följer med Tabitas privatliv främst genom telefonsamtal och på så sätt får vi veta vilken karaktär hon är. I början behandlar hon män som objekt som hon utnyttjar för egen vinning. V får aldrig veta vad männen i serien anser eller tycker om saker och ting utan allt ses ur Tabitas perspektiv. Tabita betraktar mannen som ett objekt och pratar om honom på ett objektifierande sätt. Mannen i sig är aldrig i överläge och Tabita blir aldrig själv ett objekt. Detta kan iakttas genom att *male gaze* inte överhuvudtaget förekommer. Det är snarare ett omvänt female gaze som existerar även om mannen aldrig visuellt framställs som ett sexobjekt. Tabitas karaktär utvecklas genom säsongen fastän hon får mindre plats i själva serien mot slutet. Mot slutet hittar Tabita en man som hon vill dela livet med. Först efter att han kommit bort från sängkammaren och in i hennes liv får han ett namn och blir ett subjekt. Mannen, Claerens, är fortfarande en bikaraktär och vi ser på honom genom Tabitas ögon.

4.9.2 Kvinnorollen

Tabita sitter på de två motsägelsefulla kvinnorollerna horan och madonnan. Hon är mamman som tar hand om tre barn. Hon vill sina barn väl men hon prioriterar tydligt sig själv och sitt privatliv. Därför är hon inte den typiska madonnan som enbart finns till för andra. Hon har ett eget privatliv och hennes längtan grundar sig inte i att hitta kärleken. Samtidigt sitter hon på Horarollen. Hon är en femme fatale och skandinavisk vamp till en viss grad. Hon är sexuellt aktiv men vi får aldrig se hur eller om hon spelar på sin sexualitet för att få en man. Hennes avsikter är tydliga. Hon vill ha sexuellt umgänge för att få styrka och mera tålamod. Hora- och madonnarollen går ihop eftersom Tabita vill ha sexuellt umgänge för att hon ska bli glad så att barnen också blir glada. Hon går emot det stereotypa i film där kvinnan blir antingen eller. I stället har hon delar av flera olika

kvinnoroller i ett. Jag kan konstatera att Tabita i stället för att bli en kvinnlig stereotyp blir en rund karaktär med flera olika egenskaper.

4.10 Säsong 2 avsnitt 1

4.10.1 Referat

Tabita ligger och sover. Rasmus kommer in i rummet med en grisläs på sig. Han ger ett glas vatten åt Tabita. Hon får grisläsen av Rasmus och frågar honom om det inte är Svampbob på TV. Hon uppmanar honom att gå och titta på Svampbob. Rasmus går iväg. Tabita vänder sig mot en man som ligger bredvid henne. Claerens (osäkert) Hon har grisläsen på sig. Mannen sover. Tabita berättar om programmet Svampbob och att det är en timme långt. Hon säger att man hinner mycket på en timme. Hon grymtar till och bökar mot honom och säger: ”Här har du en liten gris som vill ut och leta tryffel”. Mannen fortsätter att sova och vrider sig lite. Rasmus står i köket och placerar leksaker. Tabita kommer ut ur sovrummet och berättar för Rasmus att: ” det där var gott för mamma” nu har hon fått nya krafter och nytt tålamod. Hon ger grisläsen åt Rasmus som slänger iväg den. Hon tar en cigg vid fläkten och hennes stringtrosor syns tydligt.

Tabita sitter och äter med Claerens. Kameran visar endast Tabita. Tabita berättar för Claerens varifrån ordet Tattoo kommer. Hon säger att det kommer från att man förr i tiden hackade på en sten och så lät det ta-to ta-to ta-to.

Tabita sitter sedan och tatuerar Claerens på ryggen. Rasmus kommer och frågar var hans leksak är. Tabita säger att hon inte kan hjälpa eftersom hon tatuerar. Rasmus undrar vad han ska göra och Tabita säger att han kan ta en tuschpenna och tatuera Claerens på foten. Hon berättar sedan för Claerens att det är viktigt att barn får uppgifter och känner att de behövs. Rasmus tar sedan en darpil och börjar tatuera Claerens. Claerens skriker till och Tabita säger åt Rasmus att han får ge sig.

4.10.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Tabita är fortfarande subjektet. När hon ligger med mannen som jag här kallar Claerens (det är oklart om det är Claerens eftersom man inte sett honom klart och hon inte nämner honom vid namn) är det hennes lust vi följer. Claerens verkar inte vara lika glad av

minen att döma men efteråt då hon kommer ut ur rummet så antyder hon att de har haft sexuellt umgänge. Tabita har alltså vunnit maktkampen. När hon senare tatuerar Claerens är det hon som håller låda. Hon säger åt Robin, utan att fråga Claerens, att han kan rita honom på benet och det är hon som sedan skäller ut Robin när han gör fel. Hon är den aktiva, Claerens den passiva. Allt som sker är på Tabitas initiativ. Här är Claerens *den andra* och objektet eftersom han varken nämns vid namn, säger sin åsikt eller nämnvärt visar känslor.

Kvinnorollen

Tabita låter oss förstå att hon behöver sex för att orka vara en bra mamma. Hon gör alltså sig själv glad före hon ser till Robin. Robin verkar inte tycka att det är så roligt att gå och titta på TV men lyder ändå. Hon försöker ändå få barnet med i leken och låter honom tatuera för att han ska känna att han behövs. Hennes intentioner är egoistiska men omedvetet egoistiska eftersom hon antar att det är det bästa för andra. Hon är alltså madonnan utan onda intentioner men ändå horan eftersom hon är egoistisk. Hon sätter sig själv först men är omedveten om att det är fel. Att det är negativt kan vi se på Robins handling när han slänger grisenäsan som Tabita ger åt honom. Hon har fortfarande vamprollen som tar initiativ till sex men hennes intentioner är de samma som tidigare; att vara en bra mamma och orka hela veckan. Om hon orkar kan man ifrågasätta eftersom hon ändå inte har tid för Robin efteråt då hon tatuerar Claerens. Eftersom hennes intentioner är positiva och medvetna är hon ingen mörk femme fatale. Hon är varken madonnan eller horan utan en kåt mamma.

4.11 Säsong 2 avsnitt 2

4.11.1 Referat

Tabita står vid spisen och pratar i telefon. Hon berättar att Ninna som har så stora bröst och som stal Roy från henne, har fastnat i solariet. Cassandra ropar mamma från ett annat rum. Tabita skriker tillbaka att hon kan ju inte ha en rem i ”röva”. Tabita berättar i telefonen att de har lånat mammans stringtrosor och att Cassandra är mamma upp i dagen. Tabita återgår till Ninna och säger att man får skylla sig själv om man har så stora bröst.

Tabita har arbetskläder på sig och befinner sig på ett äldreboende. Hon håller på att veva på en bingomaskin. Hon säger att första priset idag är en tatuering. Åldringarna kikar på sina papper när nästa nummer dras och en man, Axel, säger bingo. Tabita konstaterar att han får komma med henne sen på rummet så får han en tatuering.

Tabita står i arbetskläderna på äldreboendet och pratar med två kvinnor. Den ena berättar vilka medicineringar olika patienter ska ha. Hon som berättar pratar en bred oförståelig skånska och Tabita översätter åt den tredje vad hon säger. Sedan går Tabita och skåningen på tobakspaus.

Tabita sitter och tatuerar Axel som vann i Bingo. Hon frågar om det gör ont. Han svarar att han tål det mesta. Hon säger att han är en tålig jäkel.

Tabita och skåningen sitter och röker fortfarande på arbetsplatsen. Tabita konstaterar att det var bra för Axel att bli tatuerad. Skåningen konstaterar att han hade tur. Tabita drar en metafor om livet som ett bingospel, att gud sitter och snurrar på hjulet och ibland får man rätt nummer. Skåningen fortsätter med att man också kan få fel nummer som Natalie som var helt blå senast hon såg henne, för att hon har en man som är psykopat. De ojar sig om hennes öde. De funderar vidare att de borde sätta in honom i ett solarium, sätta sig på honom och låta pungen hänga utanför och Tabita konstaterar utan ironi att det är en bra idé.

4.11.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

I det här avsnittet är det svårt att analysera maktstrukturer och sexualitet män och kvinnor emellan eftersom det inte förekommer sexuella anspel eller män som Tabita har en man mot kvinna relation till. När Tabita ser sin dotter låna hennes stringtrosor uppmanar hon dottern att inte göra det men berättar samtidigt i telefonen att hon är mamma upp i dagen. Hon är alltså stolt över sig själv, sin sexuella stil och smickrad av att dottern anammade hennes stil. På jobbet är Tabita den som håller i trådarna och som folk lyssnar på. Åldringarna verkar, minerna att döma, uppskatta henne och han som vinner bingon blir glad av att få en tatuering av henne. De sitter tysta och lyssnar då hon pratar. Mannen som får en tatuering har inte en nedsättande attityd mot henne eller hon mot honom, utan de känns maktmässigt på samma nivå. Tabita är förstås i överposition eftersom det är hon som håller i tatueringsspennan men hon utnyttjar inte sin maktposition och hon har ingen anledning att göra det heller. I relation till medarbetarna så håller Tabita i trådarna då hon översätter vad skåningen säger åt en tredje kvinna. Hon är den som är kapabel att göra så att de andra förstår varandra. När skåningen och Tabita sitter och röker är maktspelet mellan dem jämnt eftersom de turvis pratar och ger varandra lika mycket utrymme och uppmuntrar varandra till en gemensam lösning.

Kvinnorollen

Tabita har fått ytterligare en madonnaroll i och med att hon arbetar på ett äldreboende och är där för att ta hand om andra. Hon gör åldringarna lyckliga men inte genom att sätta sig själv sist. Hon nyttjar sitt eget intresse, tatuering, för att göra dem glada. Här är igen hennes motiv att tillfredsställa andra genom att hon själv är glad. Alltså lever hon inte ut den omhändertagande rollen till fullo. Vi följer också med Tabitas privatliv och får för första gången höra en jämbördig dialog. Tabitas privata åsikter angående män som slår kvinnor kommer fram (kunde analyseras som en feministisk åsikt) och hon är mer än en äldrevårdare eftersom hennes privata åsikter får plats. Hennes plats på jobbet verkar inte vara hela hennes liv, diskussionerna och privatlivet (i tidigare avsnitt) att döma, så hon är ingen typisk karriärskvinna heller.

4.12 Säsong 2 avsnitt 3

4.12.1 Referat

Tabita pratar i telefon utanför sin bil. Cassandra säger att det är möss i bilen och Tabita konstaterar i telefonen att Cassandra ser djur över allt. Hon berättar vidare att det var så sorgligt för hon råkade trampa sönder Cassandras hamster med sina nya stilettklackar i fredags.

Tabita och alla tre barnen sitter på Bilbingo. Alla har egen bricka. Tabita säger att om de vinner så åker de till korkiosken och äter korv. Rasmus får sin utan gurkmajonäs för det tycker han inte om. Tabitas väntade nummer kommer och hon får bingo. Hon tutar och alla barn börjar slå händerna i taket.

Tabita har rökpaus. Hon berättar i telefonen att hon vunnit 500 kr på bilbingo. Robin vill titta på pengan. De åker till korvkiosken och Robin har tappat pengan. Cassandra säger att musen har tagit den. När Tabita hittar pengan har någon tuggat på den. Tabita köper en musfälla med en påtuggad sedel.

Tabita sitter hemma och röker och pratar i telefon. Hon undrar vad hon skall göra då musen har gnagat sönder bilstolen och barnen skriker mördare åt henne då hon satt dit musfällan ”man ska ha samvete för allt” avslutar hon. När hon har lagt på luren säger hon: ”helvete”, går till skåpet och hämtar hamsterhjulet och sätter ost i en skål åt musen i bilen.

4.12.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Den maktrelation man kan definiera här är den mellan Tabita och barnen. Den är inte så intressant ur en feministisk synvinkel eftersom barn naturligt är i underposition i maktrelationer mödrar barn emellan eftersom de är omyndiga. Det som ändå kan nämnas är

att Tabitas samvete gentemot barnen ändå vinner över hennes egen rationella vilja och hon sätter barnens behov framför sina egna.

Kvinnorollen

Det här avsnittet handlar mest om Tabitas mammaroll. Hon är genomgående en bra mamma som gör saker tillsammans med sina barn. I början är det för hennes skull de går på bilbingo men barnen har lika roligt som Tabita så det kunde lika väl vara för deras skull. Sedan köper de korv och barnen får sådan korv som de vill ha. När Tabita upptäcker att det finns en mus i bilen kommer hon i konflikt med sig själv och barnen. Hon upptäcker att de hade rätt i att det fanns en mus och när hon sedan skall döda den men hjälp av en musfälla så protesterar barnen. För första gången sätter hon barnens vilja framför sin egen för att alla ska må bra. Tesen omvänds och blir ”om barnen mår bra så mår jag bra”. Här blir hon den goda madonna-mamman i slutet, men det först efter att hon har resonerat med sig själv och sina privata känslor och hon är fortfarande inte bara mamma.

4.13 Säsong 2 avsnitt 4

4.13.1 Referat

Vi ser en stor boaorm kräla fram över golvet. Tabita pratar i telefon. Hon säger att de (hon och boormen) inte har hunnit bekanta sig med varandra ännu. Den förra ägaren hade inte kunnat ta hand om den. Rasmus är glad säger hon eftersom det ju är som att ha pappa här. Rasmus och Cassandra står i dörröppningen och ser rädda ut. Tabita jämför ormen med olika män och säger att den är mest lik Cassandras pappa Conny, hon antyder i luren att den hon pratar med vet hur Conny ser ut.

Tabita står med ormen runt nacken. Hon avslutar ett samtal eftersom ormen tynger på. Hon ställer sig på alla fyra och försöker instruera ormen hur den skall äta ur en hundskål men ormen vägrar lyda.

En bild på en låda med dörrar som det står Meatloaf på syns i bilden. Tabita sitter vid fläkten och talar i telefon. Hon skriker åt Robin att han inte kan mata ormen med salta pingviner. Hon berättar i telefonen att hon ska gå och köpa ett ben åt den som den kan gnaga på eller en fin boll.

Tabita går till djuraffären och handlar bollar och ett grisöra. Hon frågar efter lite ormmat och får några små möss. Tabita tycker att de är jätte söta, hon frågar om de är syskon. Sen frågar hon om de inte har något vegetariskt alternativ men mannen i kassan säger att det är sånt som ormar äter och Tabita köper mössen. Sen sitter Tabita i vardagsrummet och förklarar för barnen att den enes död är den andres bröd. När hon skall mata ormen med musen så klarar hon inte av det utan ”skiter i det”.

Tabita står iklädd en genomskinlig tröja och smala stringtrosor som sticker fram ur byxorna och berättar att de lämnat tillbaka ormen och köpt en liten vegetarian i stället, en vandrande pinne. Hon funderar på att döpa den till Lasse Åberg.

4.13.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Ormen är en tydlig fallossymbol och Tabita pratar också om den som en sådan. Hon jämför vilka mäns penisar ormen liknar. Här behandlar hon mannen som objekt som bara är en penis. Om man går djupt i analysen och sätter ormen som en manssymbol blir det intressant när Tabita försöker få den att äta. Ormen totalvägrar och Tabita måste hitta på nya sätt. Barnen leker med ormen och stänger in den i en låda. Senare klarar Tabita inte av att mata ormen med levande föda utan köper ett mera lättskött djur. Den levande födan är en mus vars namn kan vara ett smeknamn för det kvinnliga könsorganet. Om ormen kan tolkas som en symbol för mannen blir mannen för svårhanterlig eftersom den äter levande föda (möss), barnen leker med mannen och håller honom inlåst. Tabita väljer barnen framför ormen i slutet då hon inte klarar av att mata ormen med levande föda. Ormen äter musen och det är svårhanterligt.

Kvinnorollen

Tabita är bimbom som inte förstår hur en orm fungerar. Hon är också mamman och mammarollen vinner då hon slutligen väljer att göra sina barn glada och inte mata ormen med levande föda. Hennes intentioner är hela tiden goda.

4.14 Säsong 2 avsnitt 5

4.14.1 Referat

Kameran seglar via en man som sover till Tabita som ligger bredvid. Tabita vaknar, tittar på mannen och går ut på balkongen. Hon har täcket svept omkring sig, hon talar i telefon och tänder en cigarett. Hon berättar att hon har samlat lite kraft igen på lillördag så att inte motorn kokar bort, man måste spruta på med lite olja emellanåt så att inte bilen kör ihop för en. Hon säger att han var ”go”. Kanske inte den bästa hon har haft men han dög. Mannen kommer ut på balkongen och hon avslutar samtalet. Hon frågar av mannen om han vill ha en smörgås med leverpastej.

Tabita befinner sig på jobbet och hon serverar kaffe åt åldringarna som om hon var en flygvärdinna som nyss har visat nödutgångarna. Tabita och skåningen sitter ute och röker. Skåningen har ont i svanken och Tabita föreslår att hon ska gå på solarium. Skåningen gillar det inte. Hon säger att ögonskydden åker av för att hon har så stora ögon. Tabita föreslår att hon kan låna Rasmus cyklop.

Tabita är ute och skuffar en äldre dam i rullstol. George står vid sin motorcykel och väntar och Tabita presenterar dem för varandra. George, iklädd läderkläder, tar över skuffandet. De sitter på insidan och den gamla damen äter en bulle. Tabita berättar för George att hon får aptit genast hon får vara ute i friska luften. Hon börjar tatuera en ”pillefant” på George och tänder en cigarett. George får ett elefanhuvud tatuerat ovanför kalsonglinjen.

Tabita sitter vid en gammal mans bädd. Han är döende. Tabita berättar om livet efteråt, att man kan fiska och att det finns enhörningar där. Skåningen kommer och säger några välvalda ord på obegriplig skånska. Tabita konstaterar att han är död nu och kvinnorna kramar om varandra.

4.14.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Tabita värderar mannen i sängen endast i egenskap av ”olja som skall smörja in motorn”. Han är för henne ett objekt som hon använt för att ”motorn ska gå”. I början tittar hon på honom som en sak hon har i sängen och female gaze från Tabitas blick kan noteras.

I förhållande till George, killen på motorcykeln, är Tabita den som tar initiativ. Hon hälsar på och kramar honom. Hon presenterar honom till den äldre damen. George tar inte automatiskt över skuffandet utan frågar om lov först och Tabita ger honom tillåtelse. Här är George inget sexobjekt utan en vän hon skall tatuera. Det kan man se genom hur hon presenterar honom kamerans vinkling mot honom. Här behandlar Tabita honom som en person istället för ett sexobjekt. Hon tatuerar en elefant ovanför hans penis vilket är en machosymbol, men George behandlar ändå inte Tabita med machostatus.

Kvinnorollen

Tabita får flera olika egenskaper och blir en mera komplex karaktär. Hon behandlar fortfarande männen hon ligger med som objekt men andra personer; åldringar, män och kvinnor är subjekt. Hennes goda hjärta kommer fram vid mannens dödsbädd och hon vill väl åt alla. Den dumma blondinen kommer fram ibland då hon gör livet till en lek (som matsalen till ett flygplan) men hon har trots det seriösa tankar om livet fastän lite naiva.

4.15 Säsong 2 avsnitt 6

4.15.1 Referat

Det ringer på dörren, Tabita öppnar. En kvinna med duk på huvudet (vi kan anta att hon är hon muslim) står utanför och frågar efter sitt barn. Tabita säger att de badar med Rasmus men att hon ska komma in på en kaffe. Tabita, Skåningen (som heter Jeanette) och en tredje kvinna sitter i vardagsrummet med kaffe och bullar uppdukade framför sig. Tabita pratar med den muslimska kvinnan och säger att det är fint att barna leker så bra. Jeanette inflikar ”än så länge”. Tabita sitter och berömmar deras bostadsområde och säger att det finns allt där, hon anser att de har de så bra så. Jeanette säger något på obegriplig skånska och Tabita översätter men hon översätter fel och Jeanette förtydligar ”Jag sa att vi har en bra butik här där man kan köpa cocosmjölk”.

Tabita tatuerar sin vän på baken. Den muslimska kvinnan kommer och sätter sig bredvid. Tabita demonstrerar hur man gör när man tatuerar och kvinnan tar apparaten och testar själv.

Tabita står utanför en byggnad och röker. Hon slänger fimpen men går genast och plockar upp den igen. Vi kommer in i byggnaden, det är föräldramöte. Läraren säger att det är problem i klassen för att tjejerna tar för lite plats och fastnar i ett dukthetsmönster. En kvinna svarar att det är ju svårt eftersom man själv är där och då tar barnen efter. Tabita inflikar genast att det är viktigt för barna att få se mammorna njuta. Att se att mammorna är glada, får sitt och unnar sig och gottar sig. Tabita tror att det är bra med en duktig, fuktig mamma. Läraren avbryter den konstiga stämningen som uppstår och frågar om någon vill ha kaffe. Tabita svarar att hon gärna tar en skvätt. Hon böjer sig ner så att stringtrosorna syns och tar sitt cigarettpaket och frågar om någon vill komma med och ta några bloss.

Vi är inne i Tabitas lägenhet. Den muslimska kvinnan sätter en sjal runt Tabitas huvud. Tabita sitter och bläddrar i en damtidning och pratar i telefon. Hon säger att hon har gjort en tatuering på Tatiana, den tredje kompisen, en liten vargtass. Hon avbryter sig och skriker åt Rasmus att han inte ska dra sig i snoppen. I telefonen konstaterar hon att det kanske är så att kararna får gå omkring och dra sig i snoppen medan kvinnorna

sitter hemma med slöja. Hon avslutar med: ”Sätt på dig kalsonger och gå och ta dig en isglass”.

4.15.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

I förhållande till den muslimska kvinnan sitter Tabita och Jeanette över henne eftersom de inte visar respekt mot hennes kultur. Respektlösheten grundar sig på okunskap och är därför omedveten. De vill henne inget illa och använder därför inte sin makt fel. Senare får den muslimska kvinnan testa på att tatuera och hon klär Tabita i en sjal. En maktförskjutning görs och de blir jämställda.

På föräldramötet visas det för första gången tydligt att samhället inte ser på världen på samma sätt som Tabita. När Tabita berättar om hur en mamma borde vara blir det en konstig stämning i klassrummet och kameran fångar in de andras reaktioner. Här är Tabita den annorlunda och de andra de vanliga. Tabita ger ändå inte makten ifrån sig eftersom hon inte reagerar nämnvärt på deras reaktioner. Hon blir lite osäker en liten stund före hon skall gå ut och röka då ingen följer med henne, men man upplever inte att de andra har tryckt ner Tabita och tagit över makten. Tabita verkar inte tycka att hon har sagt något opassande men märker ändå en liten stund att de andra är konstiga. Hon vet inte varför de reagerar som de gör. Här är Tabita i underläge en liten stund men hon är omedveten om varför.

Kvinnorollen

Tabitas mammaroll fortsätter i samma anda och hon tar inget ansvar för att hennes pojke badar naken tillsammans med en flicka från en kultur där det inte är acceptabelt för pojkar och flickor att vara nakna tillsammans. I klassrummet pratar hon i klarspråk om sin syn på mammarollen och det är just en sådan som hon själv är, nämligen en mamma som njuter av livet tack vare att hon blir tillfredställd sexuellt. Det som jag analyserat tidigare bekräftas i ord från Tabita själv. I slutet av avsnittet då Tabita konstaterar i telefonen att karlar får dra sig i snoppen medan kvinnor sitter hemma i slöja så reflekterar hon feministiskt och utgår från en patriarkal synvinkel om den passiva kvinnan. Tabita

handlar inte enligt systemet hon pratar om eftersom hon inte sitter hemma i slöja medan männen ”drar sig i snoppen”. I hennes fall är det tvärtom, kanske just för att hon är medveten om det.

4.16 Säsong 2 avsnitt 7

4.16.1 Referat

Tabita och en man ligger i Tabitas säng. Tabita leker en barnlek med honom och nyper honom i bröstvårtan. Hon säger att nu är smekmånaden över eftersom hon ska köra barnen till dagis. Det hade han inte trott i går, att tatueringen skulle köra över hela honom. Tabita går in i vardagsrummet där Tatiana ligger lealös på soffan. Hon säger åt Rasmus att han skall gå och hämta doktorsväskan. Mannen kommer in och frågar om Tatiana är sjuk. Tabita svarar att hon är deppig för att hon hade en kar' som var så hemsk mot henne, men att hon nu gjort sig av med honom och han ligger på havets botten. Mannen ser konstig ut och Tabita säger att hon skojar. Rasmus kommer in med doktorsväskan och matar i Tatiana tabletter. Tabita säger att hon egentligen är emot tabletter men att det onda försvinner.

Tabita och Jeanette sitter vid äldreboendet och röker. De talar om en blomma som Jeanette lyft ut eftersom hon är allergisk mot den. Tabita påstår att alla sjukdomar kommer inifrån och att man kan hela sig själv. Jeanette håller inte med. Tabita tycker att hon borde köpa en kristall, Jeanette tycker att det bara är flum.

Tabita är hemma och tatuerar en stor mansrygg. Hon säger att hon måste sluta för att de ska måla sig då de ska ut och festa på kvällen. Tatiana ska bli en ödla, Jeanette en zebra och Tabita en Leopard

Tabita och co sitter och dricker öl och röker utklädda till ovannämnda djur. De går ut på gatan i samma utstyrelse det vill säga målade kroppar med endast baddräkter på.

De tre tjejerna och tre män kommer tillbaka till Tabitas lägenhet. Tabita säger att barnen sover. De har efterfest där de dansar, spelar gitarr och Tatiana gör partytrick genom att låta ölfaskan suga sig fast i hakan.

4.16.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

I relation till mannen är det igen helt klart Tabita som har makten. Hon leker med honom, säger till när leken är över och pratar om att *hon* har kört över honom. När mannen frågar om hennes väninna är sjuk och Tabita berättar att hon tagit livet av hennes elaka kar', blir mannen klart rädd för Tabita tills hon säger att hon skojar. I slutet av avsnittet då det är efterfest är det Tatiana som gör partytrick på Tabitas initiativ. Här kan konstateras att könsrollerna är omvända då allt sker på Tabitas och de övriga kvinnornas villkor. När kvinnorna är utklädda till djur är de inte klädda på ett sexigt utmanande sätt och kameran visar inte klädseln som förförande fastän de är klädda i små baddräkter.

Kvinnorollen

Tabita har den omhändertagande rollen då hon tar hand om sin sjuka kompis. Hon offrar inte sitt liv för att göra det utan gör det som en del av livet, en självklarhet. Hon tar hand om sin kompis snarare än fastnar i kvinnorollen. Mamman kommer också in här och tar in sitt barn i leken där barnet får leka doktor. Före det fanns vampen i sovrummet och "körde över" en man.

4.17 Säsong 2 avsnitt 8

4.17.1 Referat

Tabita kommer in i sovrummet med alla barnen och sjunger ”Ja må han leva” till en man. Hon säger att det är ju trevligt för dig att bli plastpappa över en natt. Hon presenterar alla barn och deras pappor och förklarar hur de kom in i bilden. Så presenterar hon Tatiana, ”fast hon ligger på soffan och sover”.

Tabita går in till äldreboendet. Där sitter hon tillsammans med åldringarna och spelar ”Raj raj raj” på gitarr och sjunger. Åldringarna ser ut att ha roligt. Tabita och Jeanette sitter ute och röker. Jeanette blåser på Tabita och Tabita säger att det luktar illa och frågar om hon har tvättat tänderna. Jeanette säger att det kommer från magsyran och att munnen ska vara stängd men att hennes är halvöppen.

Tabita sitter i vardagsrummet med Tatiana. Telefonen ringer och hon svarar ”Skrantas tatuering”. Vi förstår att det inte är A-kassan som ringer utan en advokat och att hon har ärvt en gräsplätt av någon som dog. De ska gå och titta på den. Tabita stiger ur bilen med barna. En advokat är med dem. Hon skriver under ett papper och får nycklarna. Barnen äter korv. Hon går in på gården var ett gigantiskt hus står.

Tabita sitter vid fläkten i det stora, moderna huset och röker. Kameran sveper förbi en moccamaster och blanka ytor. Hon talar i telefon. Tabita berättar att Ninna ”hon med de stora brösterna” ska operera bort en del av dem eftersom hon får så ont i ryggen. Hon nämner också att det kan bli psykiskt ”sånt där”. Hon skriker åt Robin att han inte ska gnida röva mot soffan utan ta på sig kalsonger.

4.17.2 Analys

Maktstrukturer och sexualitet

Tabita kommer in i sovrummet och presenterar alla sina barn utan något som helst tvivel att mannen ska reagera positivt. Då hon berättar om barnens alla pappor försöker hon inte dölja att de har varit föremål för hennes sexuella lust. Hon kallar också honom för

plastpappa. Mannen reagerar inte nämnvärt på Tabitas utsagor utan äter leverpastejsmörgåsen han får. Här sätter Tabita en roll på mannen som han inte har bett om. Hans nya papparoll är tillsatt av en kvinna och mannen accepterar den utan protest.

Kvinnorollen

Tabita berättar åt mannen i sängen om sin mammaroll. Hon presenterar stolt alla sina barn. Sen berättar hon vem som är deras pappor och hur de kom till. Hon säger till exempel att med Rasmus pappa var de så kåta så att det var självklart att det blev ett frö i magen. Här kommer hennes roll fram: hon är en kåt mamma. Papparollen ger hon genast till mannen i sängen, vilket är ganska intressant. Vi får aldrig veta om han vill ha den rollen eller inte. Det motsvarar den typiska mammarollen då vi aldrig får veta vad mamman egentligen tycker om den.

5 RESULTAT OCH DISKUSSION

5.1 Sammanfattning och resultat

Från det första avsnittet kan man redan se att Tabita är huvudkaraktären. Detta gör henne också till subjektet i sketcherna. Tabita är också den aktiva och samma sak gäller övriga kvinnor i serien, främst Tabitas väninnor. Männens däremot är passiva. Gällande Mulvey's passiva kvinna och aktiva man så är könsrollerna alltså omvända.

Trots att huvudkaraktären är ett aktivt subjekt som tittaren ska identifiera sig med kan hon fortfarande vara objekt på andra vis. Men Tabita är aldrig ett objekt, inte ens ett sexobjekt, hennes handlingar till trots. Hon är en kvinna med lätta kläder och synliga stringtrosor men hon framställs aldrig genom kläderna som sexig. Kameran vinklar aldrig bilden för att framhäva Tabitas kropp på ett sexuellt sätt, snarare framhäver de hennes klädstil på ett komiskt sätt. Tabita själv använder inte sin kropp på ett utmanande sätt och männen i serien betraktar inte henne som ett sexobjekt. Tabita förhåller sig neutralt till sitt utseende och är bekväm med det.

Ett *male gaze* på Tabita kan alltså inte uppfattas men däremot kan man upptäcka *the look* på mannen. Ofta är kameran vinklad voyeuristiskt mot mannen och Tabita tittar på män som objekt. Männens kroppar används ändå inte som sexuella objekt eftersom varken Tabita eller kameran smeker kroppen med blicken. Mannen i sig är förtingligad genom Tabitas sätt att prata och titta på honom. Vid några tillfällen rollsätter hon männen. Vid tre tillfällen nämner hon män som pappa och plastpappa. För männens del känns detta som en uppgradering från att enbart vara ett objekt för sex.

Alla män i serien är inte objekt, endast de som Tabita har sexuellt umgänge med. Tabita tittar på objekten och pratar om dem som personer utan namn. Männens finns till för att hon skall bli sexuellt tillfredsställd och har ingen personlig vilja eller privata känslor. Själva sexualakten syns aldrig i serien men det är alltid Tabita som tar initiativ till sex

och hon som efteråt analyserar sexualakten och berättar om syftet med den. Man kan konstatera att den sexuella lusten är helt och hållet sedd ur Tabitas perspektiv. Tabita har också den omnipotenta sexuella makten och är under inga omständigheter underkuvad mannen. Andra män än dem som hon har sexuella relationer med, till exempel hennes tatueringsskunder och åldringarna, är hennes jämlikar. Dessa personer har namn och har något att säga till om, även om de är sidokarakterer till Tabita. I slutet av säsong ett då Tabita får en pojkvän, Claerens, behandlar hon honom som ett subjekt istället för ett objekt. Man kan alltså skilja på privata relationer där männen är jämbördiga med Tabita och sexuella relationer där männen är objekt. Den sexuella makten är omvänd så att kvinnan har kontrollen, lusten och kontrollerar synen på sexualitet.

Då Tabita pratar om män i sexuell bemärkelse använder hon ofta metaforer och symboler som gör männen i ännu större grad till objekt. Till exempel jämför hon sexualakten och mannen med olja som smörjer motorn (hon själv). Ett annat exempel är då hon ska ut och ragga män och hon skall hämta en ”riktigt stor pölsa”. Mannen bakom fallossymbolen har ingen betydelse utan han är ett objekt med penis som hon ska dra nytta av för egen vinnings skull. Hon använder ändå aldrig metaforer eller fallossymboler i ned-sättande ton utan alltid i positiv bemärkelse. Männen blir ändå positiva objekt, men fortfarande objekt. Ormen i avsnitt 4 säsong 2 är en intressant symbol då Tabita först jämför den med olika män och sedan försöker komma underfund med hur hon skall hantera den. Scenen slutar med att hon ger bort ormen eftersom den endast kan äta levande föda, möss (ordet *mus* kan alltså också få symbolisk betydelse i detta avseende). Hon klarar sig alltså utan orm (och utan man) och avbryter då ormen blir för krävande. Tabita vill ha det på sina villkor och fungerar det inte så släpper hon taget. Då hon i säsong 1 pratar om sitt eget könsorgan jämför hon det med himmelen vilket betyder att hon har en positiv inställning till sin egen sexualitet, men också att hon står ovanför mannen gällande sex. Hon är himmelen dit man strävar.

Tabita har delar av stereotypa kvinnoroller. Men hon går aldrig in i en stereotyp fullt ut. Tabita är mamma, men hon är en mamma vars privatliv poängteras mera än rollen som mamma. Hennes mammaroll är inte den typiska madonnarollen eftersom hon inte sätter

andra före sig själv. Tabita breddar på mammarollen då hennes tes är: om hon mår bra så mår barnen bra. Barnen tycker ibland att det är negativt. Ett exempel är då Robin kastar sin leksak i marken (S2A1) efter att Tabita har bett honom att gå och titta på barnprogram. Det gör hon för att hon ska ha sex med en man. I andra fall njuter barnen lika mycket av Tabitas nöje som Tabita. Det är Tabita som tar initiativ till lekar, de leker dokumentärfilm (S102), spelar bilbingo (S203) med mera. I början av serien var Tabita en mer självisk mamma då alla hennes handlingar var egoistiska medan de i säsong två blev mera nyanserade och till och med osjälviska. I andra säsongen ger hon efter då barnen blir sårade och tesen omvänds: om barnen mår bra så mår jag också bra. Trots det ligger aldrig hennes roll som mamma i fokus och tar över hennes karaktär, utan den blir mera nyanserad och komplex desto djupare i serien vi kommer. Hon är aldrig en helt ren osjälvisk madonna även om hennes intentioner nästan alltid är goda.

Tabitas andra roll horan existerar också till en viss grad. Eftersom det redan har konstaterats att hon har delar av madonnarollen kan hon inte heller gå horarollen fullt ut. Femme fatale mystiska väsen kommer inte fram. Hon är ändå till viss grad den skandinaviska vampen som går från man till man. Undantaget är att vi alltid vet hennes intentioner. Hon är inte bara slampig för att det är en påklistrad roll, utan hon har ett motiv. Istället för att fokuset ligger på själva sexualakten så är motivet det väsentliga. Vi ser henne aldrig locka till sig en man med hjälp av ord eller sexuella poser. Vi hör henne prata om att hon skall ha sex eller att hon har haft sex men eftersom vi aldrig ser omständigheterna runt det kan vi aldrig veta om hon förleder män. Hon är därför ingen ren subkaraktär till Horan eller femme fatale. Tabita straffas heller aldrig för sina sexuella utsvävanden likt femme fatale. Utan att ha gjort sig förtjänt av det på ett nämnvärt vis belönas Tabita med ett stort, värdefullt hus. Hon ärver ett hus av en man istället för att straffas eller inse att hon saknar äkta kärlek. Tabitas sexuella lust och längtan ändrar inte nämnvärt under seriens gång. Hon har ingen längtan efter att nå någonting annat än det hon redan har tillsammans med männen.

Tabitas sexuella intentioner är goda eftersom hon vill ha sex för att må bra. Hon anser att om hon mår bra så mår barnen och andra medmänniskor också bra. Där går delar av

madonna- och horarollen ihop och blandas in i varandra. De fungerar i samma kropp utan att den ena dömer ut den andra. Tabita är alltså lite madonna och lite hora. Detta gör henne till en komplex karaktär och hon har inte fastnat i någon av de traditionella kvinnorollerna.

5.2 Slutsats

Maktstrukturerna i Tabita på Skrantabacken utgår ifrån subjektet Tabita. Hon är den som makten cirkulerar kring eftersom det inte finns män som är subjekt i serien. I Tabitas värld är detta också någonting som är normaliserat. Varken kvinnor eller män omkring henne reagerar på att det är någonting onormalt. Männerna protesterar inte mot att vara objekt och ingen utomstående verkar reagera på det. Alla accepterar den omvända världen som sanning. Den enda gången som någon reagerar på att Tabitas beteende inte är enligt normen är på föräldramötet (S2A6) då det uppstår en pinsam tystnad efter att Tabita säger att ”en mamma ska gotta och unna sig och vara en duktig, fuktig mamma”. Tabita själv utgår också ifrån att hon är normen och reagerar aldrig över att hon inte är det. Därför blir världen som Tabita skapar normaliserad och undantagen (föräldrarna på mötet) som reagerar på Tabitas beteende blir det avvikande. I Tabitas värld är det alltså ett tydligt avvikande mönster gällande passivitet och aktivitet och Tabita har intagit en roll som vanligtvis en man är iklädd. Eftersom omgivningen kring Tabita normaliserar hennes karaktär och inte reagerar nämnvärt på hennes omvända roll, kan tittaren också anta att hon är normen. Reflektioner om att maktstrukturerna är onormala existerar enbart på grund av tittarens stigmatisering om hur det brukar vara. Det är kanske just det Serieskaparna har lekt med och det är därför serien är rolig. De har vänt om en värld utan att poängtera att den är avvikande genom att använda sig av vår stigmatiserade uppfattning om könsroller och deras maktpositioner.

För att ändra på gällande maktstrukturer känns det som om man måste ta till radikala vägar för att hitta sin väg. Jag utgår ifrån att maktstrukturer ser ut på ett visst sätt inom film och media och frågar mig hur vi kan bryta dessa strukturer. Man har gjort det i Tabita på Skrantabacken, om än vägen dit var genom att totalt vända på maktstrukturerna

mellan könen. För att kunna få en jämställd produkt måste man som filmskapare gå en synlig väg för att uppmärksamma tittaren på att någonting är fel. Eftersom tittaren redan är så hjärntvättad över hur könsmaktsordningen ser ut på film tar det tid att bryta gamla vanor. Även i Tabitas sketcher kan jag följa med då Tabita till en början har ett mera stereotypt manligt sätt i förhållande till det motsatta könet och sexualitet. Tabita är en aktiv voyeuristisk betraktare av objektet (mannen). Efter ett tag in i serien kommer karaktären bort från jargongen och blir en djupare och mera komplex karaktär som fortfarande kan ha stereotypa kvinnliga egenskaper. Hon har ändå den totala makten eftersom det inte finns någon man som har en drivande roll. För att kunna ändra strukturer måste vi kanske börja i den radikala ändan för att nå mitten. I det här fallet ändras stereotyperna eftersom Tabita har mannens plats. Hennes kvinnliga stereotypa roller får chans att nyanseras, utvecklas och bli komplexa. Trots att kvinnor är huvudrollsinnehavare och subjekt cirkulerar ofta deras livsstil, drömmar och sexualitet ändå kring en man eller flera män. I Tabitas fall cirkulerar allt kring henne själv och det gör männen i serien också.

På grund av att männen i serien är passiva och kvinnorna de som styr får också de stereotypa könsrollerna en chans att komma bort från just det stereotypa. De får blomma ut och utvecklas utan mannens glasögon. Tabitas mammaroll blir en rund karaktär som inte enbart har en titel utan ett ansikte. Hon har andra ambitioner än moderskapet även om hon samtidigt vill värna om sin familj. Samma sak gäller horarollen som bortgår från horan och istället blir en kvinna med en egen sexuell drivkraft och med ett motiv som inte är sedd från ett manligt perspektiv. Trots det komiska hos Tabita har man hittat en karaktär som kan vara en feministisk förebild för filmskapare och publik.

Den sexuella lusten följer samma mönster som maktstrukturerna. En femme fatale kan alltså inneha den sexuella makten men den är då skapad av mannen. Tabitas sexualitet kretsar inte kring mannen även om det är män hon har sexuellt umgänge med.

5.3 Kritiska synpunkter

Jag märkte ganska fort att Tabita inte var utsatt för male gaze, att hon var subjektet och den som hade makten. Det kändes därför tidsödande att analysera alla avsnitt i Mia och Klara från båda säsongerna. Eftersom jag såg samma maktmönster i alla avsnitt kändes det onödigt att gång på gång upprepa Tabitas position om ingen förändring hade skett. Därför börjar analysen väldigt utförligt, medan den mot slutet förkortas och enbart det viktigaste belyses. Det skulle ha varit mera logiskt att välja ut specifika scener där Tabita sätts i förhållande till en man eller där hennes olika kvinnoroller tydligt framställs på ett eller annat sätt. Genom att analysera alla scener fick jag ändå en bred överblick av hur hennes karaktär fördjupades och blev mera komplex.

Den metod jag valde är anpassad till Hollywood och inte till skandinavisk media. Metoden i den här analysen fick snarare en motsatt effekt då den var riktad mera mot mannen.

5.4 Diskussion

Tabita har gått från opersonlig mansslukerska till en blomstrande karaktär med mångbottnad personlighet genom två säsonger av Mia och Klara. I det här fallet vill jag påstå att det är en mix av omvända maktstrukturer och avsaknaden av den manliga blicken som avgör hennes utveckling. När maktstrukturerna vanligtvis ser ut som de gör på film utan att någon reagerar på dem så måste man upplysa folk om detta. Här har man gjort det genom att göra mannen till objekt. Man har satt honom i samma position som kvinnan vanligen brukar ha. Plötsligt förstår jag varför det är mannen jag alltid har identifierat mig med på den vita duken. Han har ingen som tittar på honom som en skepnad i bakgrunden, ett sexobjekt eller som en skugga av kvinnan. Avsaknaden av denna blick i Tabita på Skrantabacken har gjort så att hon har fått blomma ut och leka med sina olika egenskaper, känslor och förhållningssätt. Virginia Woolf sa att kvinnan behöver ett eget rum för att kunna skapa. Mia Skäringer och Klara Zimmgren har fått ett eget utrymme

att utveckla sina egna karaktärer, och Tabita är en effekt av detta. Hon är inte centrum för den manliga blicken utan centrum för handling. Woolf kanske hade rätt när hon pratade om det kvinnliga rummet. Eftersom det fortfarande inte är jämställt på film och speciellt inte då det kommer till humor, så måste kvinnan få en chans att utveckla sig utan den förlegade uppfattningen om hur det ska vara.

I Tabita på Skrantabacken har man lekt med könsgränserna. Tabita har stigit över det man anser vara kvinnligt och roffat åt sig de saker som traditionellt tillhört mannen. På ett vis ligger också publikens skratt hos det omvända, det som vi inte är vana att se. Det är roligt då Tabita avverkar man efter man för att hon ska kunna vara en ”duktig, fuktig mamma”. Det är ovanligt att se slampiga kvinnor som har andra egenskaper än lusten. (Det är också svårt att hitta positiva ord då det kommer till kvinnlig sexuell lust. Medan mannen får kallas Don Juan, bock eller womanaizer kallas kvinnan slampig, lätt och billig.) Vanligtvis då vi ser en kåt tjej finns det en manlig blick som berättar åt publiken vad vi skall tycka om det. Därför skrattar vi åt Tabita, för att det är näst intill genant och pinsamt med en karaktär som ser ut som Tabita och beter sig på ett sådant sätt som hon. Samtidigt kan vi tycka att hon är härlig, för att hon så självklart tar sin plats utan att hon själv tycker att hon är det minsta pinsam. Tabita är ändå inte bara rolig för att hon är en kvinna som erövrar manligt territorium. Utan att hamna in i en typisk kvinnoroll leker de med en annan sorts stereotyp. Hon är en sverigeversion av white trash, utan trailer park. Förortsmamma eller inte så har hon ändå fått lysa med sin positiva makt och en alldeles egen sexuell lust.

Men då vi strävar efter jämställdhet inom filmbranschen så kanske det ändå finns en poäng med att stiga över könsgränsen. En kvinna ska få vara hård, arg och kunna styra sin sexualitet medan mannen ska kunna vara känslig, mjuk och svag utan att man lägger större betoning på det. Vi borde leka mera med könsrollerna utan att det alltid måste vara komiskt. I Mia och Klaras fall lyckades de med något som alltid har varit svårare för kvinnor än för män – att vara roliga utan att utgå från en standardiserad manlig humor. De har inte gjort en feministisk serie för endast kvinnor utan serien har blivit feministisk för alla kön.

I Sverige har jag upptäckt många andra feministiska verk som leker med könsgränser och maktstrukturer genom att använda humor. Kanske man vill komma bort från den

intellektuella feminismen och göra den tillgänglig för alla genom att lätta upp stämningen. För att göra den implicita läsaren uppmärksam på problemområdet betonar man orättvisan genom att vända på steken och sätta kvinnan i mannens kostym. Den norska romanen *Egialas Döttrar* av Gerd Brantenberg utkom 1977 och översattes till svenska 1980 med förord av den feministiska aktivisten Ebba Witt-Brattström. Romanen har helt och hållet vänt om könsrollerna och Petronius är huvudkaraktär i ett matriarkat där folket heter kvinniskor. Romanen normaliserar en värld där kvinnan är normen för människan och mannen avviker från denna norm [Witt-Brattström, 2004:259]. Boken slutar med att männen bildar en maskulinrörelse och försöker göra kvinnorna medvetna om att samhället kan bli jämställt. Här låg det revolutionerande i boken i det att man så tydligt såg maktskillnaderna då könen bytte plats. I 2000-talets feministiska serieteckningar finns det en synlig trend där feminister belyser jämställdhetsproblematiken genom humoristiska teckningar. Nina Hemmingsson, Liv Strömqvist och Nanna Johansson är alla exempel på serietecknare med feministisk humor där man leker med kvinnlig lust och makt. Strömqvist har bland annat tillsammans med Jan Bielecki gett ut *Drift* [2004], en queerfeministisk sexserie som undersöker maktrelationer mellan kön och sex. Hemmingsson fokuserar på tanter, hjärnspöken och kvinnlig lust i *Jag är din flickvän nu* [2006]. Medan Johansson sätter Prinsessan flugsvamp från nintendospellet Super Mario i fokus [2010] så berättar Strömqvist om Einsteins fru [2008]. Serietecknarna ger röst åt den andra kvinnan och kommer bort från de ensidiga kvinnorollerna. Samtidigt får mannen mindre plats och kvinnans lust är i fokus. Efter Mia och Klaras genombrott i svensk TV sändes humorprogrammet *Välkommer åter* 2010 med enbart kvinnliga komiker på tv4. På Aftonbladets hemsida [20.6 2009] påstår skribenten Martin Gustafsson att det inte varit möjligt för några år sedan. Även om den serien inte fick lika mycket uppmärksamhet verkar det vara som om det finns en strävan mot att ge kvinnor mera plats i humor- Sverige.

Fortfarande känns det ändå som om kvinnan den i den marginaliserade kvoten i de flesta svenska humorprogram. Kvinnorna får vara med och leka med männen på deras villkor om de inte får chansen att ha en egen lekpark. Det är sällsynt med rum där kvinnor och män kan arbeta tillsammans på lika villkor. En humoristisk tv-serie där skämtet inte enbart ligger på kön och sexualitet. En plats där män och kvinnor kan mötas på lika

villkor. Där man inte behöver uppmärksamma ojämställdheten genom att döpa människor till kvinniskor utan den är underförstådd.

Det skulle vara intressant att jämföra humorprogram i Sverige och Finland. Hur behandlas respektive könen i olika humorprogram i respektive länder. Humor är ett område som är väldigt mansdominerat och männen har i allmänhet patent på humorn. Varför det är så kan man ju fråga sig. Jag tror inte alls att det är så att kvinnor inte kan vara roliga. Kvinnan behöver bara en chans att tro på och utveckla sin egen humor utan att man utgår från vad som är stereotypiskt roligt.

KÄLLOR

Material

Dan Zethraeus. 2007. Mia och Klara Säsong ett. SVT

Dan Zethraeus och Kicki Kjellin. 2009. Mia och Klara säsong två. SVT

Övrigt

Braudy, Leo och Cohen, Marshall (red.) 1999. Film Theory and Criticism. New York: Oxford UP, 833-844 s. Mulvey, Laura. 1975. Visual Plesure and Narrative Cinema.

Dedenka, Mac Donald. 2004. Iconic Eye Candy – Buffy the Vampire Slayer an Design Peer Pressuere for Teens i Gljesvik och Schoubart (red.) Femme Fatalies – Representations of Strong Woman in the Media. Göteborg: Nordicom, 111- 126 s. ISBN: 91-89471-25-3

Doane, Mary Ann. 1991. Femme fatales: feminism, film theory, psychoanalysis. New york: Routledge, Chapman and Hall, 313 s. ISBN: 0-415-90320-3

Gelin, Martin. 2007. Varför kalla sig white trash [www]. I: Svenska Dagbladet 22.7 2007. Hämtat 5.11 2010

http://www.svd.se/kulturnoje/nyheter/varfor-kalla-sig-white-trash_239841.svd

Gemzöe, Lena. 2002. Feminism. I: Bilda förlag 7. Stockholm: Bilda förlag, 192 s. ISBN: 978-91-574-5935-0

Gjelsvik, Anne och Schoubart, Rikke (red.) 2004. Femme Fatalies. Representations of Strong Woman in the Media. Göteborg: Nordicom, 233 s. ISBN: 91-89471-25-3

Gjelsvik, Anne. 2004. A Woman's Gotta Do What a Woman's gotta do i Gljesvik och Schoubart (red.) Femme Fatalies – Representations of Strong Woman in the Media. Göteborg: Nordicom, 145-162 s. ISBN: 91-89471-25-3

Humm, Maggie. 1997. Feminism and Film. Indiana: University Press, 246 s. ISBN: 0-253-33334-2

Jerslev, Anne. 2000. När kön gör skillnad. Feministisk filmteori och könskonstruktioner. Häfte för kritiska studier nr 1. Stockholm: Unga filosofer, 41-50 s. ISSN: 0345-4789

Mulvey, Laura. 1975. Visual Plesures in Narrative Cinema i Braudy, Leo och Cohen, Marshall (red.) 1999. Film Theory and Criticism. New York: Oxford UP, 833-844 s.

Olsson, Belinda. 2010. Världen behöver fler Tabita [www]. I: Aftonblandet: 25.2 2010. Hämtat 10.10 2010

<http://www.aftonbladet.se/nyheter/kolumnister/belindaolsson/article4503774.ab>

SVT. 2010. Gomorron Sverige 21.1 2010. Hämtat 20.10 2010

http://svt.se/2.102031/mia_och_klara

Waltonen, Karma. 2004. Dark Comedies and Dark Ladies. The New Femme Fatale i Gljesvik och Schoubart (red.) *Femme Fatalies . Representations of Strong Woman in the Media*. Göteborg: Nordicom, 127-144 s. ISBN: 91-89471-25-

